

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 peti à Din 2.—, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati peti vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. «Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Vladna večina meče z orožniki poslance iz skupščine

Teror režimovcev je dosegel vrhunec — Nepopisni prizori na današnji seji Narodne skupščine

— Beograd, 9. junija. Narodna skupščina je bila danes pozorišče dogodkov, kakršnih ne beleži parlamentarna zgodovina niti našega, niti katerega drugega parlamenta. Vukičević - Korošček policijski režim je pokazal danes svoje pravo lice. Na povelje vladne, odnosno njenega eksponenta, predsednika Narodne skupščine, je oborožena žandarmerija navallila v skupščinsko dvorano in z brutalnim nasiljem odstranila opozicijske poslance.

To postopanje vlade in njene večine je izzvalo v vrstah opozicije tako ogorčenje, da Narodna skupščina ob 14., ko to poročamo, še ni prišla na dnevni red in traja v skupščini še vedno skrajno napeta atmosfera, ki lahko dovede vsak hip do eksplozije.

Po večeršnji izključitvi osmih opozicijskih poslancev je zavladovala med vlado in opozicijo nepremostljiva napetost. Zato je vladala za današnje sejo tem večje zanimanje. Galerije so bile že v zgodnjih jutranjih urah do zadnjega kotička zasedene, a tudi diplomatska loža je bila napolnjena. V vseh parlamentarnih krogih je vladala v pričakovanju današnje seje velika nervoznost in splošno se je pričakovalo, da bo seja zelo voharna.

Otvoritev seje.

To pričakovanje pa se je tudi izpolnilo. Sejo je otvoril predsednik dr. Perić še le ob 10.30. Ze takoj pri čitanju zapisnika je nastal v skupščini velik kraval, ker je opozicija ogorčeno protestirala proti falsificiranju zapisnika o poteku večeršnje seje. Med čitanjem zapisnika so prišli v dvorano štirje izmed večeraj izključenih poslancev in sicer dr. Nikola Dragičević, Ivan Gradnja, Jakob Jelašin in Čeda Kokanović (ostali štirje izključenih poslanci niso v Beogradu). Vladna večina je začela kravalizirati in v dvorani je nastal nepopisni prizor.

K zapisniku so zahtevali besedo poslanci Vojta Lazić, Ivan Pucelj, Svetozar Pribežević in Sava Kosanović, ki so protestirali proti netočnemu zapisniku, zahtevali razne popravke in dokazovali, da je predsednik ponovno kršil poslovnik. Med njihovimi govori se je prerekanje med vladno večino in opozicijo neprestano stopnjevalo in je dosegel med govorom Save Kosanovića ob 12. uri tako stopnjo, da ni bilo razumeti niti besedice. Slišali so se neprestani medklici: »Doli vlada! Doli kravi režim! itd.« Predsednik je neprestano zvonil in s tem le še povečal splošni hrušč, končno pa je sejo prekinil.

Po četrturnem odmoru, ki pa ni prinesel pomirjenja, se je seja nadaljevala. Ker so se vladni poslanci med odmorom deloma razšli, je opozicija zahtevala, da se ugotovi, ali je skupščina sploh sklepčna. Na podlagi poimenskega pozivanja je bilo ugotovljeno, da je navzočih 206 poslancev.

Izključeni poslanci v skupščini

Predsednik dr. Perić je nato v splošnem prepriu odredil prehod na dnevni red. Pred otvoritvijo razprave pa je ugotovil, da so navzoči štirje izmed večeraj izključenih poslancev ter zahteval.

naj se odstranijo iz dvorane.

Opozicija je to njegovo zahtevo sprejela z gromkim smehom, izključeni pa so povdarjali, da se umaknejo samo nasilju. V dvorani je zopet nastal tak kraval, da o kakih razpravah sploh ni bilo govora. Predsednik je sejo ponovno prekinil, pozivajoč izključene, naj prostovoljno zapuste skupščinsko dvorano.

Policijski komisar posreduje

V največjem nemiru je zahteval besedo posl. Pribežević, toda predsednik je njegovo zahtevo odklonil, kar je izzvalo pri opoziciji še večje razburjenje. Dr. Perić je nato imenoma pozval izključene poslance, naj se odstranijo. Ti so njegovo zahtevo seveda prav tako odklonili. Skupščinski predsednik je nato dal tajniku nalog, naj pozove komisarja skupščinske policije, da s

silo odstrani izključene poslance.

Ko se je takoj nato pojavil v dvorani policijski komisar Jovanović, je nastal v skupščini nepopisni kraval. Komisar Jovanović je nato tudi s svoje strani pozval izključene, naj v njegovem spremstvu zapuste skupščinsko dvorano. Opozicija je proti temu postopanju ogorčeno protestirala. Poslanci so neprestano kričali in razbijali po klopih. V prerekanje pa se je vmešala tudi galerija, od koder so padali ogorčeni klici proti vladni.

Nastop orožnikov

Policijski komisar je nato odšel in se kmalu zopet vrnil v spremstvu dveh orožniških narednikov. Ko so se poslanci tudi še sedaj upirali slediti povelju policije, je komisar pozval še 8 orožnikov in skušal

jurišati klopi opozicije,

kjer so bili izključeni poslanci. Prizor, ki so se odigrali v dvorani, ni mogoče popisati. Vsi poslanci so navallili proti sredini dvorane, kjer so poslanci opozicije blokirali izključene tovariše ter jih branili pred žandarmerijo. Predsednik je sejo ponovno prekinil ter čakal, da opravi policija svoj posel.

Naš parlament je nudi v tem trenutku nepopisno sliko. Sredi dvorane se je skupina poslancev prerivala z orožniki, ki so se hoteli z brutalno silo polastiti izključenih poslancev, na levici je druga skupina prepevala državno himno, z desnice je odmevala »Lepa naša domovina« vmes pa je bilo slišati iz splošnega prerekanja gromke medklice: »Doli Davidović! Doli vladna demokracija! Doli reakcija! Živel narod! Živela svoboda! Galerija je krepko pomagala in tako je vladal v skupščini tak trušč, da ga je bilo slišati daleč na ulico.

Predsednik je končno dal nalog, naj žandarmerija izprazni galerijo. V dvorano je vdrta cela kopica orožnikov, ki so izpraznili ne samo galerijo, marveč tudi novinarsko ložo in so hoteli navalliti celo na diplomatsko ložo. Večina diplomatov pa je že itak odšla.

Brutalnost orožnikov

Z galerije so se orožniki vrnili v dvorano, kjer so nato vpriporili pravcati juriš na opozicijo.

Po dolgotrajnem prerivanju so se polastili izključenih poslancev in jih med nepopisnim kravalom na rokah nesli iz dvorane. Najbolj se je upiral kravi režim! itd.« Predsednik je neprestano zvonil in s tem le še povečal splošni hrušč, končno pa je sejo prekinil.

celo pretepati.

Ogorčenje opozicije nad brutalnim postopanjem žandarmerije na parlamentarnih tleh je bilo nepopisno in vse je mislilo, da bo postala Narodna skupščina torišče sličnih dogodkov, kakor jih je dr. Korošček policija vpriporila nedavno na beograjskih ulicah, ko je tekla kri omladine.

Splošni kravali v skupščini

Ko je žandarmerija po opravljenem poslu končno odšla, je zavladovala v Narodni skupščini neznozna atmosfera. Prerekanje in razbijanje še vedno traja in predsednik si zama prizadeva, da bi vzpostavil red. Da bi pomiril opozicijo, je končno dal besedo poslancu Pribeževiću, ki pa radi strahovitega kravala ne more govoriti. Seja ob 24.30 še traja.

EKSKURZIJA NAŠIH UČENJAKOV V NEMČIJO

— Zagreb, 9. junija. Na poziv akademije znanosti v Monakovem gre 17 naših najodličnejših kulturnih in gospodarskih delavcev na daljšo ekskurzijo v Nemčijo, kjer bodo imeli v različnih mestih predavanja o gospodarskem in kulturnem položaju Jugoslavije. Iz Ljubljane se udeležijo te ekskurzije univerzitetna profesorja gg. dr. P. tamić, dr. Vidmar in tajnik ZTOI Mohorič, iz Zagreba gg. dr. Manojlović, dr. Bazala, dr. Silić, dr. Kalović in dr. Juhn, iz Beograda pa gg. dr. Radonić, dr. Jelić, dr. Sekulić, prof. Marodić, dr. Radojlović, Jovan Jovanović ter iz Subotice dr. Ertel in dr. Kosić.

Pomirjenje v radikalni stranki

V strahu za oblast so se razprte struje v radikalni stranki zopet pomirile. — Memorandum glavnega odbora je stavljen z dnevnega reda, posebni odbor pa bo študiral, kako bi se dale sanirati razmere v stranki.

— Beograd, 9. junija. V političnih krogih so danes živahno komentirali večeršnje sejo radikalnega poslankega kluba, na kateri je zopet enkrat prišlo do »pomirjenja« med radikalnimi strujami. Na tej seji bi se imelo razpravljati o znanem memorandumu glavnega odbora, ki je obtožil g. Vukičevića, da s svojim delovanjem škoduje interesom stranke, naroda in države. Prvotno je kazalo, da bo razprava o memorandumu dovedla do razcepa v radikalni stranki in do definitivnega razčiščenja odnošajev med Vukičevićem in glavnim odborom; kakor pa že tolikokrat, se je tudi zdaj pokazalo, da je bilo »mnoogo krika za nič.«

Skupščinski odbor preko pravoslavnih binkoštnih praznikov sta oba nasprotna tabora izkoristila zato, da pride do sporazuma. Za to se je zavzemal zlasti g. Vukičević, ki se je zavedal, da bi razcep radikalne stranke pomenil obenem konec njegovega režima. Tudi za glavni odbor, odnosno g. Aca Stanojevića je bil merodajen fakt, da bi radikalna stranka v slučaju razcepa izgubila vodstvo državne politike. Bojazen za izgubo oblasti je kakor pri radikalnih vselej, tudi tokrat bila glavni povod, da so bili mahoma pozabljeni vsi očitki in vse medsebojne obtožbe.

Po predhodnem sporazumu je bila na večeršnji seji kluba na predlog dr. Lazza Markovića sprejeta resolucija, po kateri je bil memorandum glavnega odbora stavljen z dnevnega reda in se o njem sploh ne bo razpravljalo. V svrhu poravnave obstoječih konfliktov med poedinimi strujami v stranki pa bo na prihodnji seji izvoljen poseben odbor, ki naj stavi primerne predloge

za sanacijo razmer v stranki.

S tem je torej latentna kriza, v kateri je radikalna stranka vse od smrti pokojnega Nikole Pašića dalje, zopet začasno rešena. Ta preokret v radikalnem klubu, je še nedavno grozil, da izzove krizo vlade, je izzval v vseh političnih krogih živahne komentarje. Splošno prevladuje sodbda, da je popustljivost g. Vukičevića napram glavnemu odboru dokaz slabosti sedanjega režima ter da radikalni sami računajo s tem, da mora v najkrajšem času priti do dalekosežnih sprememb. Ravno iz tega razloga je radikalna stranka očevala svojo enotnost, da bi o priliki bližajoče se vladne krize razcepljena ne ostala ob strani.

V stvari pa je ostala situacija v radikalnem klubu neizpremenjena. Pojedine struje bodo še nadalje intrigrirale druga proti drugi in kdor bo imel v rokah, oblast, bo imel tudi zaupanje kluba, pa naj si bo to Vukičević, Uzunović ali Puniša Račić.

V zvezi z večeršnje sejo radikalnega kluba se je danes zadrževalo v radikalnih krogih, da bo v kratkem izvedena rekonstrukcija vlade, da bi se pomirjenje med radikali dokumentiralo tudi na zunaj ter da bi dobili radikalni nezadovoljniji svoje zastopnike v vladi. To vprašanje pa zaenkrat še ni rešeno, ker zahtevajo eni kakor drugi važnejša mesta. Najbolj verjetno je, da stopijo v vlado zastopniki takozvane zmerne struje, ki ima največ zasluga za to, da je prišlo med obema taboroma, če tudi le do začasnega pomirjenja. Glavna reprezentanca te skupine sta dr. Laza Marković in bivši finančni minister dr. Milan Stojadinović.

Ureditev agrarnih odnošajev v Dalmaciji

V zvezi z nettunskimi konvencijami mora vlada predložiti skupščini zakon o agrarnih odnošajih v Dalmaciji. — Radi pomanjkanja finančnih sredstev je vlada v hudih zadregah.

— Beograd, 9. junija. Največje skrb povzroča vladi trenutno vprašanje ureditve agrarnih odnošajev v Dalmaciji. Znano je, da je to vprašanje v tesni zvezi z nettunskimi konvencijami, ki jih namerava vlada te dni predložiti Narodni skupščini v ratifikacijo. Nettunske konvencije predvidevajo razne ugodnosti za italijanske državljane v agrarnem vprašanju in je zato za vso Dalmacijo izredne važnosti, kako bo rešeno to vprašanje. Ureditev agrarnih odnošajev v Dalmaciji je že več let na dnevnem redu, toda radikali so sprejete tozadevne zakone iz strankarskih ozirov stalno zavlačevali.

Vlada je sedaj pod pritiskom okolnosti izdelala zopet nov načrt zakona o

dalmatinskem agraru. Z načrtom se je bavil že večkrat ministrijski svet ter ga je v načelu odobril. Največje težkoče povzroča finančna stran. Načrt predvideva, da se lastnikom, katerim bo odvzeta zemlja, izplača odškodnina in sicer do polovice v gotovini, ostanek pa v obligacijah. Vlada se je zanašala na inozemsko posojilo, ki pa je, kakor vse kaže, padlo v vodo. Tako sedaj vlada ne ve, kje bi našla kritje za te izdatke. Obstojna namera, da se izplača vsa odškodnina v obligacijah, kakor se je to zgodilo v Bosni in Hercegovini. Nerešeno je tudi še vprašanje višine odškodnine. Tozadevno obstojajo različna naziranja in doslej še ni prišlo do sporazuma.

Ljubljanska policijska kronika

Čuden gost v policijskih zaporih. — Racija na prostitutke. — Policijski drobci.

Ljubljana, 9. junija.

Poročali smo že, da je bilo pred dnevi vloženo v knjižnico Prosvečne zveze na Miklošičevi cesti. V izposojevalni knjižnici je tat pobral 528 Din. Način vloma in vse okolnosti so pričale, da je moral vlomilec razmere v hiši dobro poznati. Zato je tudi policija preiskavo usmerila v tem pravcu. Aretirala je slugo Ivana O., ki je bil najbolj sumljiv. Moža so na policiji temeljito zaslišali. Sprva je tajil, končno je pa uvidel, da mu laž nič ne pomaga in se je udal. Priznal je višjemu nadzorniku g. Zajdeli, da je res vlomil. Da se pa vseeno pocieni izmaže, je začel simulirati blazneža. V zaporu se je slekel do nagega, govoril je razne nerazumljive, popolnoma zmešane stvari in njegove geste so kazale, da se je možu res zmešalo. Toda O. je vse skupaj samo fingiral. Beba je igral samo pol ure, ko pa je uvidel, da je stvar težja kot si je predstavljal, je postal naenkrat normalen. Policija ga je izročila sodišču. O. je osumljen, da je ukradel tudi več delov radioaparata, ki je bil last Prosvečne zveze.

★

Danes je bil zopet v sobi dežurnega uradnika na policiji velik promet. Bilo jih je kar sedem in sicer dve Ančki, Adela, Marija, Georgina, Frančiška in Lenarda. Vse tajne prostitutke in vlačuge. Večraj je namreč policija napravila nekako racijo, odnosno revizijo. Posvetila je posebno pažnjo Latterma-

novem dvorednu, velesjemu in Trubarjeve mu parku in povsod je naletela na nočne metuljčke. Prijazne deklice so morale v spremstvu mož s pendreki v rdečo hišo na Blaiweisovi cesti, ki je večini že itak znana. Policija je dve dekleti odpravila v bolnico, ker sta spolno bolni, tri je zaprla, dve pa je »Zeleni Henrik« odpeljal na kolodvor, ker sta izgnani iz mesta.

★

Včeraj smo poročali o težki avtomobilski nesreči, ki se je pripetila na Sv. Petra cesti. Pri nesreči je šoferju Ivanu Godcu udrla prsni koš, Stanko Logar si je pa zlomil obe nogi in poleg tega sta oba dobila težke notranje poškodbe. Kakor nam javljajo iz bolnice, je stanje obeh poškodovancev še vedno precej kritično. Logarjevo rodbino je z nesrečo zadrl v kratkem težak udarec.

Tudi v št. Vidu se je večeraj pripetila precej težka motoklistična nesreča. Ključavničarski vajenec Adolf Sešek, ki se je na motornem kolesu vozil proti Ljubljani, je zadel z motorjem v obmejni kamen in odletel z voza. Priletel je tako nesrečno, da je dobil težko rano na glavi, poleg tega pa tudi znatne notranje poškodbe. Prepeljali so ga v bolnico in kakor nam poročajo, je njegovo stanje zelo resno. V št. Vidu je ponesrečenec nudil prvo pomoč dr. Justin.

★

Kot rečeno je policija aretirala 7 vlačug, poleg tega je bil prijat France H. radi ne-

varne grožnje, Alojzij A., Josip T. in Ciril K. pa zaradi razgrajanja in kaljenja nočnega miru. Radi nedostojnega vedenja je moral v zapor Jernej P., ki je stražniku grozil z nožem. Radi tatvine je bila prijeta Draga V. Na policiji je prijavil premikač državne železnice Ignac Marn, stanujoč v Šmarju, da je v njegovi odsotnosti vlomil nekdo v njegovo stanovanje in mu odnesel listino z 280 Din. Odpeljal mu je tudi kolo, katero pa je drugo jutro Marn našel polomljeno pred hišo. Marn trpi 150 Din škode.

Umetniška razstava na velesejmu

V paviljonu »K« razstavljajo naši mlajši umetniki svoja slikarska, kiparska, grafična in umetno-obrtna dela. Razstava ima predvsem propagandistični namen, pokazuje razvoj povojne umetnosti. V prvem oddelku so razstavljena grafična in tiskarska dela, ki pričajo, da se je moderna umetnost že docela polastila teh panog. Med knjižno opremo so vidni prav zelo posrečeni primeri ovojev, inicijalk, vinet. Posebno pozornost vzbujajo originalne okusne vezave knjig. Razstavljene so keramični izdelki, ki pričajo o umetnostni kvaliteti šole za keramiko na ljubljanski tehnični srednji šoli. Zanimivi so izvršeni komadi modernega, elegantnega pohištva, načrti za vezanine, plesne kostume in slike izvršenih javnih plastičnih del. Scenična oprema je tudi zastopana z izbranimi vzorci. Dekorativno slikarstvo se s plastiko res ugodnem interieurju združuje v skladen skupni učinek. — V drugem oddelku so zbrane slike in kipi. Razstava je urejena razvojno, tako da kaže, kako se je povojna generacija umetnikov razvijala in našla tla v narodu. Zato ima ta prireditev več nego običajni pomen sličnih rednih razstav. Njen cilj je vzgojiti nega pomena, obenem pa obračun desetletnega dela mlade umetniške falange. — Zastopano je približno trideset umetnikov vseh struj in nazorov. Omenim le nekatera, splošno znana imena: slikarji B. Jakac, Gojmir A. Kos, Ivan Kos iz Maribora, brata Franc in Tone Kralj, Veno Pilon, D. Serajnik, Fr. Stiplošek, mariborski rojak Ante Trstenjak in Fr. Zupan. Plastilo so razstavili še Lojze Dolinar, trzaski kipar France Gorše, ki sedaj prvič v Ljubljani nastopa, oba Kralja, Iv. Napotnik, V. Pilon in nekaj del pokojnega Ivana Povirka. Grafična in tipografska dela so, razen mnogih izmed že naštetih, prispevali: Miha Maleš, ing. Janko Omahen, Lojze Spazzapan (iz Gorice), Fr. Tratnik, brata Drago in Nande Vidmar. Inscenacija so delo V. Bratine, Bratka Krefta, Radne Pregarca in ing. I. Spinčiča. Keramiko sta razstavili gđ. Mara Jerajeva in Dana Pajničeva slike na svilo pa gđ. Tatjana Inkiostri. — Razstavo je priredila »Umetniška Matica«, društvo za propagando slovenske moderne umetnosti. Je to nje na prva prireditev, ki znači tudi njen program in ki naj tvori izhodišče njenega plosnatega delovanja za prosoh mlade slovenske moderne umetnosti.

Čudno postopanje z ameriškimipotnimi listi

— Beograd, 9. junija. Kakor znano, razdeljuje ministristvo socialne politike potne liste za izseljeniško kvoto, kj pripada po pogodbi z Zedinjenimi državami na našo državo. Prošnje za te potne liste se vlagajo vsako leto potom velikih županov, ki stavijo svoje predloge. Sedaj se doznava iz ministristva socialne politike, da je ministristvo letos že izčrpalo celo kvoto in da je v ogromni večini prezrlo predloge velikih županov ter se ravnalo le po osebnih intervencijah. Tako je n. pr. za ljubljansko oblast zlasti zanimivo, da ministristvo ni upoštevalo predlogov velikega župana v Ljubljani, marveč je od svoje strani ugodilo sedmim svojim kandidatom. Klub KDK je sklenil, da bo predlagal Narodni skupščini anketo, ki naj pregleda delovanje ministristva socialne politike, odnosno izseljeniškega komisariata ter ugotovi krivce tega pristranskega postopanja.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Dunaj 799.60, Berlin 13.585, London 277.42, Milan 299.20, Pariz 223.5, Newyork 56.82, Praga 168.45, Curih 10.95.

ZAGREBSKA BORZA.

Zagrebska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Dunaj 799.60, Berlin 13.585, London 277.42, Milan 299.20, Pariz 223.5, Newyork 56.82, Praga 168.45, Curih 10.95.

Efekt: Vojna škoda 447.

Curih: Beograd 9.132, Dunaj 73.02, Berlin 124, Praga 15.37, Milan 27.32, Pariz 20.40, London 25.33, Newyork 518.80.

Do 30. junija se še lahko vpišete v Vodniškovo družbo

Odgovor primarija dr Derganca L. Poljšaku

G. dr. Derganc je pripravljen dati g. Poljšaku brezplačno na razpolago svoj sanatorij »Emona« in mu zagotoviti lastnino izuma.

Slovensko zdravniško društvo je bilo zaradi članka v »Slovenecu« z dne 27. maja 1928 o senzaciji Poljšakovega zdravljenja prisiljeno, stopiti iz rezerve in podati zbežnemu občinstvu objektivno in pomirjevalno izjavo. G. Poljšak se namreč v njem netočno in neaktino izražal o zdravnikih, češ, da se je večina postavila v pozno neizprosno nasprotje iz razlogov egoističnih in materialističnih vzgoje, poziva javnost proti zdravnikom, naj izpregovori in pokaže tistega, ki dela krivico in ne dela za človeštvo; naposled objavljala neresnično trditve, da mu gg. zdravniki ne dovolijo, da bi dal svoje preparate vsemu človeštvu na razpolago. Podal sem kot predsednik v imenu društva blagohotno, stvarno in objektivno pojasnilo brez vsake polemike in osebne osti. G. Poljšak ni hotel odgovoriti na pravi naslov, ampak se je osebno obrnil proti meni in stvarim, ki se jih niti z besedico nisem dotaknil.

Ponavljam in poudarjam, da hočemo zdravniki ohraniti blagohotno in čakajoče stališče, dokler znanstvena preiskava ne izreče zadnje besede. G. Poljšak zamenjava Zdravniško zbornico s »Slov. zdrav. društvom«. Zbornica je od države postavljena, uradna disciplina organizacija z naloge, da nastopi proti zdravniku in vsakomur, ki bi se pregrešil proti interesom bolnikov in ljudskega zdravja ali pa proti časti in ugledu zdravniškega stanu. Slov. zdravniško društvo je svobodna, strokovna organizacija, ki goji pred vsem strokovno znanost. Torej je res, da je ohranila strokovnoznanstvena organizacija zdravnikov čakajoče stališče.

Neopravičeno hoče g. Poljšak naš zdravniški očitni pred občinstvom, da mu iz same zavisti in domišljavosti nasprotujemo, da le mi zdravniki nečemu dovolimo, da bi on dal svojo iznajdbo vsem bolnikom na razpolago.

Kar se tiče človeške domišljavosti, noben stan tako živo ne čuti omejenosti človeških moči kakor baš zdravniki. Spoznanje človeške omejenosti je sploh temelj naše filozofije, spoznavnokritične medicine. Noben zdravnik si ne domišlja, da zdravi on, ali pa, da dela celo čudeže. Zdravi samo prirodo, zdravnik je le njen pomočnik in soodpornik (natura sanat, medicus curat). Vedno ponavljamo zdravnikom razdelitev bolezni na ozdrav-

ljive in neozdravljive. V ozdravljivih, akutnih boleznih zdravnik samo podpira prirodo, v neozdravljivih pa se kaže vsa človeška omejenost in onemoglost. Hudo trpimo zaradi tega vsi zdravniki, ker bi radi pomagali, a ne moremo tistim, ki največ trpe in ž njimi vsa okolica, ki so pomoči najbolj potrebni, a se moramo omejiti na samaritsko delo lajšanja bolečin, podaljšanja življenja in besedne tolažbe. O tem iskrenem, dejavnem hrepenenju zdravnikov po pomoči za neozdravljive bolezni pričajo po vseh kulturnih državah znanstvena »Društva za izsledovanje in pobijanje rak« in razpisane bogate nagrade. Stotine zdravnikov se trudijo dan in noč po laboratorijih in institutih, da odkrijejo povzročitelja raka ali pa najdejo uspešno zdravilo. Zakaj ne bi smel Slovenec biti enkrat tako srečen in na mah rešiti problema mlega naroda? Ako bi Slovenec iznašel uspešno zdravilo proti raku, tisti hip bi se dvignil naš mali narod v prvo vrsto kulturnih narodov in dobrotnikov človeštva. Slovenski zdravniki bi prvi navdušeno pozdravili rojaka g. Poljšaka in zastavili vse sile, da se mu izplačajo vse razpisane nagrade z Nobelovo vred, da se ustanovijo v Sloveniji s prispevkom tujih držav sanatoriji, kamor bi se prihajali brezplačno zdraviti nesrečni bolniki vsega sveta. In koliko mladih slovenskih zdravnikov bi lahko dobilo službo v teh sanatorijih!

Da zdravniki ne čutimo proti g. Poljšaku nobene zavisti ali sovraštosti, hočem dejansko dokazati s sledečim javnim pozivom iznajditelju: G. Poljšak! Brezplačno in sastonj Vam dajem na razpolago svoj že šestnajst let obstoječi, koncesionirani, moderno opremljeni Sanatorij Emona, da spoznamo sestavljena strokovna komisija znanstveno potrdi in preizkusi uspešnost Vašega izuma in mu odpre svobodno pot v široki svet trpečega človeštva. Na Vašo željo sem tudi pripravljen, izposlovati Vam dovoljenje ljubljanskega oblastnega odbora, da Vam da brezplačno v isti namen na razpolago tudi kirurški oddelček splošne bolnice v Ljubljani. Notarski akt Vam zagotavlja tajnost in lastnino izuma. — Dr. Franc Derganc, primarij kirurškega oddelka.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Podrobnosti o elementarni nezgodi v Slavoniji. — Orožniki in divji zakon. — Krvav pretep v Zagrebu. — Fanika Rutar pred zagrebskim sodiščem. — Težke posledice ljubezni. — Vdovec in služkinja. — Samomor mlade uradnice.

Predčerašnjim so se zbrali nad Osi-
jekom in okolico, pa tudi nad celo Sla-
vonijo temni oblaki. Najprej je začelo
deževati na drobno in dež je spremljal
grmenje. Vse je kazalo, da bo sledila
velika nevihta. Izletniki so se vračali
domov. Nenadoma se je vsul dež, po-
mešan s točo. Toča je padala kakih 20
minut in je napravila veliko škodo. V
Osijeku se ni padala nikoli tako debela
toča. Iz vseh krajev Slavonije in Sre-
ma poročajo o silni nevihti, ki je na-
pravila veliko škodo. Najbolj je trpel
požeški rez, kjer je toča uničila vso
žetev. Manjšo škodo je toča naredila
v Djačkovem, Vukovaru in Osijeku, če-
prav je škoda tudi v teh krajih obču-
na. Oblastni odbor je naročil več vago-
nov koruze, da jo porazdeli med selja-
ke, ki jim je bila žetev uničena. V Vin-
kovcih in okolici je toča uničila nad po-
lovice žetve. Nevihta je bila tako stra-
šna, da je prevrnila na progi Novega Da-
lja in Bršadina 20 vagonov na odprti
progi. Vso noč je bil promet oviran.
Progo je očistilo 50 delavcev. Brzo-
vlak iz Subotice je prišel z veliko za-
mudo po vicinalni progi v Vinkovce, to-
govni vlaki so pa dospeli šele naslednji
dan. V Vukovaru so pretrgane vse tele-
fonske in brzojavne žice. V Novem Selu
pri Vinkovcih je strela udarila v neko
hišo, ki je požorela do tal. V hiši k sre-
či ni bilo nikogar.

Včeraj se je vršila v Zagrebu raz-
prava proti znani slovenski pustolovki
Faniki Rutar, stari 24 let, rodom iz
Ljubljane. Obtožena je, da je okradla
japonskega poslanika na Dunaju. Ru-
tarjeva je bila v Zagrebu prostitutka.
Zato so jo zagrebski detektivji hitro
spoznali in aretirali, ko se je nastanila
pred meseci v hotelu »Espianade«. Za
Rutarjevo je dunajska policija izdala ti-
ralico, ker je okradla japonskega posla-
nika na rumunskem dvoru Kintona Ku-
stahojca. Odnesea mu je razno zlatnino
in dragulje in okoli 60.000 Din gotovi-
ne. Rutarjeva je tatvino v celoti pri-
znala. Izgovarjala se je, da je kradla
v velikem pomanjkanju. Bila je brez
posla in sredstev za življenje. Ko je
priznala tatvino, je prošila sodnika, naj
je ne sodijo preostro. Obsodba še ni
bila izrečena.

Včeraj sta se pred zagrebskim sod-
niki zagovarjali Vekoslava Kolar, sta-
ra 52 let in Pavlina Erliak, stara 42 let,
obe iz Krškega. Obe sta obtoženi zlo-
čina odpravljanja plodu. Kolarjeva se
je morala zaradi sličnega pregreška že
zagovarjati pred sodniki. Erliakova je
vedela, da je Terezija Grdanc iz Kr-
škega v blagoslovljenem stanju. Od-
vedla jo je h Kolarjevi, da bi ji odpra-
vila plod. Kolarjeva se je res lotila ne-
varnega posla in Grdanc je nekaj dni
pozneje umrla v bolnici v Brežicah na
zasrpanjenju krvi. Kolarjeva je izjavila,
da ni odpravila plodu ona, marveč
neka druga ženska, ki staneje v isti

hiši. Erliakova je pa trdila, da je po-
kojno Grdanc pripeljala baš ona h Ko-
larjevi. Kolarjeva je bila obsojena na
18. Erliakova pa na 3 mesece težke
ječe.

Na Selski cesti v Zagrebu je služila
pri neki družini Slavica Skalički iz De-
siniča. Seznanila se je z nekim vdov-
cem, upokojevcem državnim uslužben-
cem. Ta jo je takoj vzbujal in jo hotel
vzeti za ženo. Namesto v cerkev je
pa starec peljal dekle v svoje stano-
vanje in ko je za seboj zaklenil vrata,
je dekle spoznalo, kaj namerava stari
pohotnež. Devojka je skušala pobegniti
in se mu je izmikala. Ker so bila vrata
zaklenjena, je dekle skočila skozi okno
na ulico in si zlomila nogo. Odpeljali
so jo v bolnico, starca so pa zaprli.

Včeraj se je ustrelila v Subotici 22-
letna uradnica na policiji Zofija Kozo-
derović, hčerka ugledne subotiske ro-
bine. Zofija je ostala čez uro v uradu,
kar se je pa češče pripetilo, ker je ime-
la v evidenci potne liste in je bila
obremenjena z delom. Ob dveh je poli-
cijski uradnik Kopitović čul strel v
sosedni sobi. Vrata sobe so bila zakle-
njena. S pomočjo dežurnega stražnika
je vlomil vrata in našel uradnico na-
slonjeno na stol. Iz senc ji je tekla kri.
Pred njo je stalo majhno ogledalo in
v roki je držala samokres policijskega
kapetana Jelašića. Samokres ni bil na-
bit in si je uradnica sama nabavila na-
boje. Pustila je tri poslovalna pisma.
Staršem je pisala, da se je sama ka-
znovala s najstrožjo kaznijo, krivca pa
bo kaznoval bog. V drugem pismu je
napisala svojemu predstojniku, da je
vse spise uređila in odpravila. Bila je
vestna uradnica. Prijateljevala je več-
krat izjavila, da se bo ustrelila. Dosedaj
še ni znano, kaj je gnalo mlado urad-
nico v smrt.

Iz Splita poročajo o posredovanju
orožnikov v neki ljubavni aferi. Neke
mlada dama, po imenu Anka, rodom iz
Driša v splitski Zagori, je bila omo-
žena s precej bogatim obrtnikom v
Sremu. Živela pa ni dolgo s svojim mo-
žem v Mitrovici. Zahotelo se ji je mor-
ja in solnca in je pobegnila v Kaštele,
kjer se je seznanila z nekim obrtni-
kom. Vzljubila ga je in tudi obrtnik
je rad videl. Zato se je preselila k nje-
mu in živela sta v skupnem gospodinj-
stvu. Zaljubljenca sta živela srečno in
zadovoljno. Oglasil se je pa varani in
zapuščeni mož iz Srema. Pisal je po
ženo in ker se ni javila, jo je prijavil
orožnikom. Orožniki so intervenirali
in vtaknili ženko v zapor ter vložili ova-
bo zaradi divjega zakona.

Včeraj je nastal v Zagrebu na Treš-
njevki krvav pretep med dvema delav-
cema, ki sta bila menda precej vinjena.
Prazniški sta preživela v gostilnah, ka-
kor je pač navada naših delavcev. Zol-

ner je popival z Maro Hazičko, s ka-
terto se namerava baje oženiti. Pridru-
žila sta se jima še Slavko Jagiel in
Rade Prica. Ker so bili vsi okajeni, je
nastal med njimi kmalu prepri. Zollner
je prisolil Jangielu krepko zaušnico,
Jangiel je pa potegnil star samokres, s
katerim se sploh ni dalo streljati in je
udaril nasprotnika z ročajem po glavi.
Udarec je bil hud in Zollnerja je obila
kri. Imel je še toliko moči, da je prišel
v svoje stanovanje. Ker mu je bilo ve-
dno slabše, so poklicali rešilno postajo,
ki ga je odpeljala v bolnico. Zollner je
bil zaslišan in je izjavil, da je ranjen s
kroglo iz samokresa, kar pa ni odgo-
varjalo resnici. Jangielja je policija pri-
držala v zaporu.

Sport

SAŠK — Primorje

Izločilne tekme za državno prvenstvo v nogometu.

Jutri se vrši v Ljubljani gotovo ena iz-
med najzanimivejših nogometnih tekem, kar
jih je imela ljubljanska publika priliko vi-
diti v zadnjem času. V tekmovalni za držav-
no prvenstvo nastopita namreč prvak
Bosne, sarajevski Amaterski ŠK in naš no-
vi slovenski prvak ASK Primorje.

Delati prognoze za izid jutrišnje tekme je
prav težko, kajti obe moštvi imata go-
tovo prednosti. Sašk je v tekmovalnih proti
svojim lokalnim rivalom pokazal prav lepe
uspehe, takisto tudi proti tujim profesional-
nim moštvom; vsakomur bo pa še v svezem
spominu iz prejšnjih tekmovalnih za držav-
no prvenstvo, kako se je marsikateri izmed
vodečih jugoslovenskih klubov na vse kriplj
je branil odigrati tekme v Sarajevu, kjer
ga je pričakoval skoro siguran poraz.

Najboljši del Saškovega moštva je na-
pad, ki ga vodi znani dunajski igralec Goetz.
Posebno nevarno je levo krilo radi svoje
brzine in silne prodornosti. Krilska vrsta
ima svojega najboljšega moža v srednjem
krilu Bulatu, ki je tehnično najboljši igra-
č moštva in bil že večkrat kandidat za držav-
no reprezentanco. Oba branilca sta že sta-
ra, rutinirana igralca, ki zadivljujeta publi-
ko s svojimi dolgi osvojiteljskimi streli.
Vsekakor bosta trd oreh za napadalno mo-
štvo našega prvaka. Mogoče najslabša to-
čka v moštvu je vratar, ki pa svojo slabost
nadomestuje z izredno požrtvovalnostjo, ka-
tero more pokazati le pravi sportnik-ama-
tor.

Ko smo videli Saška zadnjič pred štiri-
mi leti v Ljubljani, je igral še visoko sistem
igre, medtem ko je sedaj njega srednji na-
padalec Goetz uveljavil prizemni sistem,
ki včasih preide v srednje-visokog. Poseb-
no forsira podajanje žoge na krila, ki so,
ko smo že povdarili, izredno hitra in pro-
dorna.

O moštvu našega prvaka se ne moremo
izraziti točneje, ker hoče menda klubsko
vodstvo postaviti posebno še napadalno vr-
sto pregrupa. Ne vemo, če bi bilo to v
danem trenutku umestno, vendar upamo, da
se bo ta pregrupa izvršila tako, da bo
moštvo zaigralo kot v svojih najboljših
dneh. Duša moštva je vsekakor vratar Jan-
čič, ki ga moramo po izredni formi, ki jo
je pokazal v zadnjih tekmah, postaviti med
najboljše vratarje, kar jih je Ljubljana
kdaj videla. Na celokupno moštvo pa ape-
liramo, da zastavi sedaj, ko ne zastopa več
samo svojih klubskih barv, temveč celo
kupni slovenski nogomet, vse svoje fizične
in moralne sile v doseg čim ugodnejšega
rezultata in s tem dokaže, da stoji tudi slo-
venski nogometni sport na višini.

Obenem moramo apelirati tudi na
našo sportno publiko, da s podžiganjem
podpre našega reprezentanta v teški borbi
in da vsaj v trenutku, ko se odloča sloves
slovenskega sporta, opusti neprimerne
»drukanje«, kar bi ostavilo tudi pri gostih
gotovo neugoden vtis. Lokalne antipatije
v sličnih primerih ne smejo igrati nobene
vloge in prepričani smo, da se bo naša pu-
blika tega tudi zavedala.

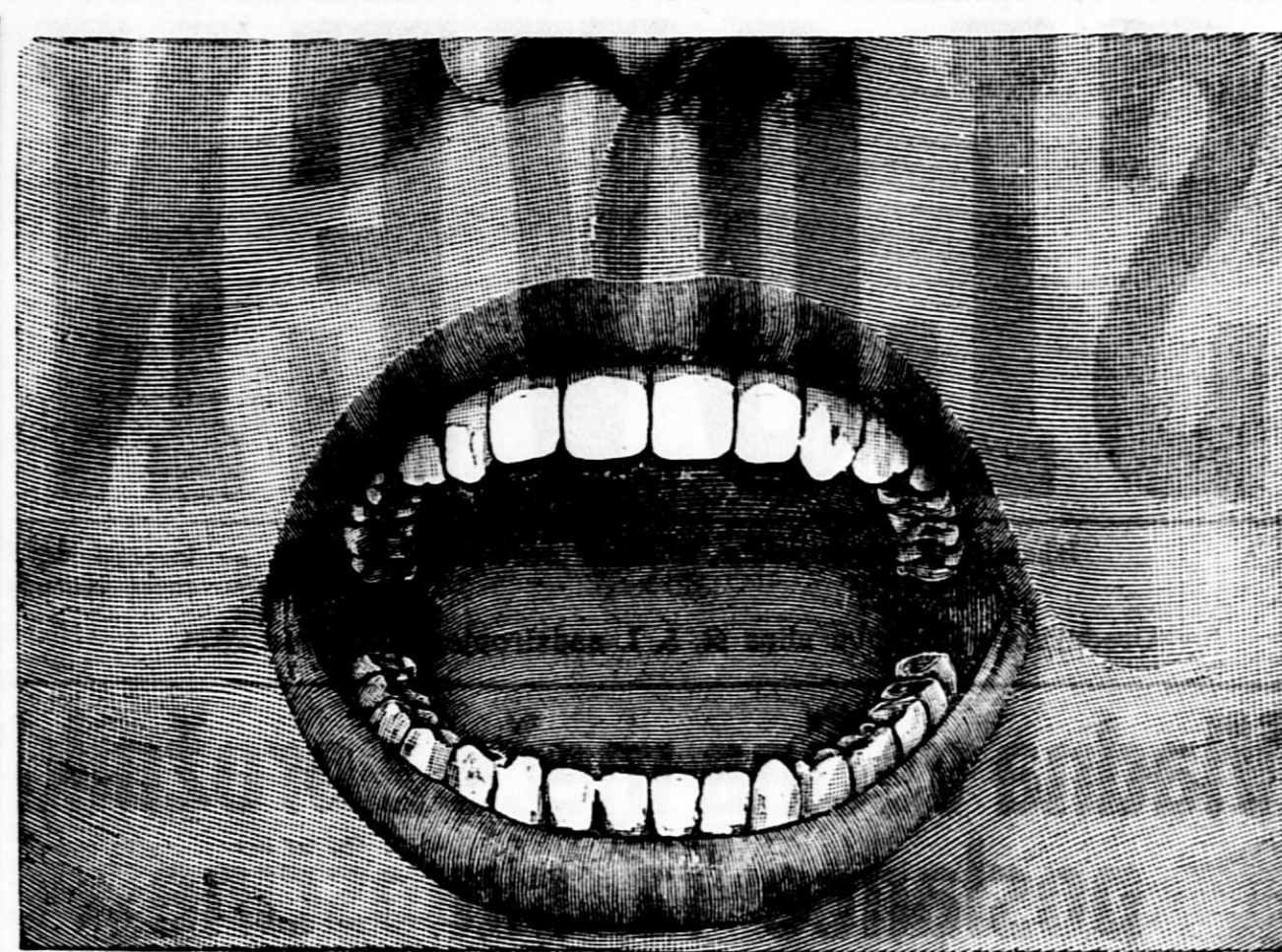
Tekma se vrši na igrišču Primorja na
Dunajski cesti ob 17.30. V slučaju legega
vremena se vršita dve pretekli in sicer
Slovan—Svoboda ter Primorje rez.—Reka.

Izredni občni zbor ASK Primorje

Snoči se je izvršil v mali dvorani »Zvezdec
izredni občni zbor ASK Primorje. Stevilne
člane, kakor tudi zastopnike ostalih ljubljans-
kih klubov in časopisa je toplo pozdravil
predsednik g. Sancin, ki je podal kratek pre-
gled o klubovem delovanju od lanske jeseni.
Povdarjal je, da si je Primorje klub raznim
zapreklam in krivicam, ki so se mu godile, pri-
bilo nogometno prvenstvo Slovenije. Česti-
tal je ob zaključku svojega govora moštvo
in ga pozval, naj vztraja v borbi.

Kot drugi je govoril inž. Debeljak, ki je
oral vse historijat borbe za nogometno
prvenstvo Slovenije, iznesel je razne nekožne
ukrepe podzaveja, ki so da bili naperjeni
proti Primorju in povdarjal, da tudi odno-
šaji z Ilirijo niso baš najboljši. Po njegovem
mnenju je večinoma kriva Ilirija. Vsekakor
pa bo treba te spore in nesporazume v bo-
dočnosti likvidirati. Primorje želi, da Ilirija
napreduje, da bo močna, želi pa tudi, da bo
rivaliteta med obema kluboma dostojna,
sportna in fair. V ta namen je pozval zboro-
valce, da zaključijo »Živla Ilirija«. Zboro-
valci so se temu pozivu spontano odzvali.

Kot zadnji se je oglasil k besedi dr. Bajtič,
ki se je tudi dotaknil razmer v LNP, dalje
odnošaje med Primorjem in Ilirijo. Povdar-
jal je, da so se Primorju godile velike krivi-
ce v pretekli prvenstveni sezoni, toda Primor-
je ne bo izvajalo nobenih konsekvenc, mar-
več prijateljsko proži Iliriji roko v spravo.
Spori med klubi naj se ne rešujejo pri ze-
leni mizi, ker spadajo pred javnost in na ze-
leno polje, kjer naj se v plemeniti, fair in
sportni borbi poravnajo. V nadaljnjem go-
voru je dr. Bajtič še poročal o pomenu spor-
ta za mladino in zlasti za akademsko omla-
dino. Lepo uspelo zborovanje je zaključil
predsednik g. Sancin, ki je še enkrat česti-
tal svojemu moštvo k lepemu uspehu in ga
pozval, naj v nedeljski borbi za prvenstvo
države častno zastopa barve Slovenije.



Se so Vaši zobje zdravi —

ako pa ne boste svojih zob in svojih ust pravilno
čistili, boste kmalu opazili pojave bolezni, ki Vam
bodo napravljali mukapolne ure. Preprečite jih!
Kozarec tople vode, v katero kanete par kapljic
zobne vode Odol — več ni potrebno. S tem si
dobro izpirajte usta, in si nato — najboljšo po-
vsaki jedi — temeljito osnažite zobe: to je najboljša
metoda, po kateri si čistite svoje usta in svoje zobe,
poleg tega pa tudi najcenejša, kajti če rabite Odol, si
prihranite več kot pri vseh zobnih kremah in praških.
„Odol“ je kulturni poj. Ves svet rabi Odol.

Odol se dobiva po vseh lekarnah, drogerijah, parfumerijah in podobnih trgovinah. 1 ste-
klenica Din 22 —, velika steklenica Din 35 —, dvojna steklenica Din 65 —.

1145

Apel sportnemu občinstvu

V nedeljo se vrši tekma za prvenstvo dr-
žave med ASK Primorjem in sarajevskim
Saškom. Mlado moštvo Primorja stopi prvič
kot prvak Slovenije v borbo, prvič se bo bo-
rilo za renome in prestiž celokupnega slo-
venskega nogometnega sporta. Apeliramo zato
na našo sportno publiko, da se tekme v čim
večjem številu udeležijo, saj se obeta nadse
zanimiva borba dveh ravnopravnih nasprot-
nikov. V kolikor je Sašk rutiniranejši, v toli-
ko je Primorje ambicioznejše. Seveda za-
visi precej od znanja in sreče. Razpolo-
ženje pa moštvo lahko samo ustvari publika,
ki a bodri in ki mu nudi moralno pomoč. Pri-
morje je potrebno moralne pomoči, dolžnost
vsakega sportnika ne glede na klubsko pri-
padnost je, da ga v borbi za državno prven-
stvo tudi materialno podpre. Gostovanje
Saška je zvezano z velikanskim rizikom, ki
ga bo Primorje le s težavo zmoglo. Komur
je pri srcu bodoči razvoj slovenskega nogo-
meta, ki je ravno tako kakor vsaka druga
stvar odvisen od materialnih dohodkov, ta bo
pač posetil tekmo in odrlil svoj obolus.

— SK Svoboda. Jutri v nedeljo ob pol
10. trening-tekma II. skupine s SK Krako-
vo na igrišču Ilirije. Navedeni naj bodo toč-
no ob 9. uri v naši garderobi: Papler, Vo-
čerin, Sušnik, Zeman, Bagia, Kozamernik,
Zajc, Kavčič, Seme, Slavko, Jereb, Roz-
man, Ob 15. uri naj bodo v naši garderobi
Fugina, Zore, Ozebek, Banel, Habicht, Ba-
tič, Gabrček, Potrato, Koser, Novak in
Breznik. — Načelnik.

— Koturški savez SHS. Pododbor Ljub-
ljana naznaja, da se dne 10. junija popold-
ne na novo zgrajenemu dirkališču ob pri-
liki motociklističnih dirk vrše tudi kolesarske
dirke, in sicer: I. Glavna skupina 5 km, II.
juniorja 2 km. — Prijave dirkačev se spre-
jema do 10. t. m. do 11. ure popoldne v
pododborovi pisarni. Prijavnine ni.

Letošnji velesejem pred zaključkom

Zadnji dnevi letošnjega velesejma so v
znamenju živahnega povpraševanja in za
težke gospodarske razmere, v katerih živi-
mo, razmeroma zelo zadovoljnih kupcij.
Mnogo blaga so prodali razstavjalci v Sr-
bijo, Hrvatsko, Bosno in Vojvodino, pa tu-
di v inozemstvo. Največje zanimanje vzbuj-
ajo seveda krasni izdelki naših mizarjev,
pa tudi avtomobilska razstava, oprema za
hotelske kuhinje, kožušarine, preproge, in
razni stroji so privabili mnogo interes-
tov. Včeraj dopoldne je bil poset srednji.
popoldne je pa vladala na sejmšču zopet
živahno vrvenje.

Danes dopoldne je bilo na sejmšču zo-
pet mnogo kupcev, ki so si ogledovali raz-
stavljene vzorce in sklepal kupčije. Dotok
zunanjih in inozemskih interesentov je od
dne do dne večji. Današnji dan je sploh v
znamenju živahnega povpraševanja in šte-
vilnih kupcij. Če bo vreme lepo, bo poset
vleesejma zopet zelo velik, ker je pred-
zadnji dan in ker se bo večinoma že vrši-
la razprodaja razstavljenega blaga na
drobno. Zelo razveseljav pojav je poset
šolske mladine, ki prihaja iz vseh krajev
Slovenije, da si ogleda velesejem. Včeraj
je posetilo velesejem 14 šol iz ljubljanske
in mariborske oblasti in tudi danes so si
ogledale razstavljeno blago nekatere šole.

SIVALNI IN PLETILNI STROJI.

Posetiti velesejem, pa ne si ogledati v
paviljonu H I prostor levo, rastavo tt. Jo-
sip Petelinca, Ljubljana, blizu Prešernove-
ga spomenika, se lahko reče, da ste izgubili
dano priliko za vpoznanje današnje strojne
tehnike, nanašajoč se na šivalne stroje in
pletilne stroje.

Takoj, ko stopite v paviljon, vas opozori
tihi šum obratovalnega motorja, kateri po-
ganja precizno zgrajeni pletilni stroj znan-
ke »Dubied«. Pod strojem pa opazite pestro
izdelano se spenjajočo pletenino.

Pletenine se lahko izdelujejo v poljub-
nih vzorcih, oziroma na ornament ali bar-
vo, tudi na ročni pogon.

Posebno divljenje zbujajo oddelek šivalnih
strojev; tu dobite od najlubsuzne ter do
najprostejše opreme v poljubnih barvah
ter od navadnega do najkompleksnejšega za-
krojače, šivilje, čevljarje, entlanje in izde-
lovanje vezene ter slična dela znamke
»Gritzner in Adler«.

Če še malo opazujete, vidite pri razka-
zovanju, kako se na iste stroje lahko na
popolnoma enostaven način šiva naprej in
nazaj, veže idealno si namišljene vzorce
ter krpa nogavice in perilo. Ob enem je
vredno pripomniti, da gre tvrdka svojim
odjemalcem v plačilnem oziru in poduku za
odjele in pletenje na roko tako, da se vsak
njen odjemalec nauči brezplačno vezanja
ali pletenja v poljubnem času.

Zanimiv je tudi oddelek koles z raznimi
modeli, kakor strapanci, luksuzni in dirkal-
ni v različnih barvah.

Da je omenjena tvrdka solidna in da so
njeni stroji in kolesa svetovne znamenke, so
dokaz one gručice ljudi, katere nepretrgoma
stojte, zahtevajoč ponudbe, ter že sklenjene
kupčije.

Beležnica

KOLEDAR.

Jutri: Nedelja, 10. junija 1928; katoličani:
Marijeta; pravoslavni: 28. maja.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Drama: »Pustolovščine dobrega vojaka
Svejka«.

Opera: »Faust«.
Kino Matica: »Možje pred poroko«.
Ljudski kino (Ideal): »Črni piro«.

PRIREDITVE V NEDELJO.

Drama: Pustolovščine dobrega vojaka Svejka.

Opera: »Čardaška knežinja«.

Kino Matica: »Možje pred poroko«.

Ljudski kino (Ideal): Črni piro.

Motociklistične dirke na dirkališču.

Nogometna tekma Primorje—Sašk na Pri-
morju.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes in jutri: Bobine, Rimska cesta; Lov-
stek, Resljeva cesta.

Pri kartah.

Pri kartah je sedela trojica: on, ona
in hišni prijatelj. Njene nožice so iskale
stika s prijateljevimi, nesreča pa je ho-
tela, da so se zapletli njuni trakovi na
čevljih. Nesreči se je pridružila še dru-
ga: možu je padlo več kart pod mizo:
Zlezel je pod mizo in seveda zasadi
grešnika. Laž ni pomagala. In ko se je
zopet popel na stol, ves zabuhel od
jeze in napora, je udaril s pestjo po
mizi in zarohnel!

— Nesramnost! Skandal! Nič hude-
ga slučeč sem zlezel pod mizo, a vidva?
— Vidva sta med tem žajala v moje
karte!

Ljubljana dobi nov moderen hotel

Nasproti glavnega kolodvora zgradi hotelir Miklič nov, moderen, z vsem komfortom opremljen hotel. — Kolodvorska ulica se modernizira in razširi.

Ko je znani in slavni nemški publicist Hermann Wendel v svoji knjigi med jugoslovenskimi mesti opisal tudi Ljubljano, je povdarjal, da se je po vojni mesto zelo lepo razvilo in razmahnilo, vzdihnil pa je, ko je prišla na vrsto Kolodvorska ulica. V knjigi omenja, da bi si za Kolodvorsko ulico in ves bližnji zanamerni okraj, kjer stoje še prastare bajtice in kolibe, skoraj želel še en potres...

Toda Kolodvorska ulica, ki je bila tako kakor Dunajska cesta skorajda pastorka Ljubljane in res tipična, na ozke tržške ulice spominjajoče gnezdo, se je zadnja leta mogočno razmahnila in nedvomno je, da bo to v doglednem času ena najlepših ljubljanskih cest. Z zgraditvijo palače Ljubljanskega dvora je dobila ulica povsem drugačno lice, mnogo so k temu tudi pripomogle restavracije in renoviranja raznih drugih poslopij. Zato hli bezničarski milje, ki je popreje vladal v zgornjem delu Kolodvorske ulice, se je umaknil modernim stavbam in zdaj na pravlja zgornji del Kolodvorske ulice prav aparten vtis, čeprav še ni kompleten in bo treba zazidati še več parcel, ki sedaj s svojo praznino kaže ulico.

Seveda bo pa ta ulica nedvomno mnogo pridobila, čim bo dograjen moderen hotel, čigar zgradbo projektira ugledni ljubljanski restavriter in hotelir g. Miklič. Kakor smo izvedeli, prične g. Miklič še letos, in to v najkrajšem času graditi moderen, trinadstropen hotel, ki bo opremljen z vsem komfortom; na razpolago bodo tudi kopeli. Hotel bo zgrajen nasproti glavnega kolodvora in bo zavzemal obširen kompleks. Poslopje se bo naslanjalo na sedanji hotel, zgrajeno pa bo tako, da

bo v isti liniji s palačo Ljubljanskega dvora. Čim bo hotel dograjen, se stari hotel poruši in restavriira tako, da bo sta obe zgradbi na isti liniji kakor palača Ljubljanskega dvora.

Nov moderen hotel je Ljubljani potreben in mesto bo z njim nedvomno pridobilo. Prebivalstvo Ljubljane narašča od leta do leta, dotok tujcev je vedno večji in kadar so v Ljubljani kakšni kongresi ali velesejmski dnevi, je opaziti veliko pomanjkanje hotelskih sob. Zato bo novi hotel res dobrodošel in Ljubljancem in tujcem, obenem bo pa Kolodvorska ulica estično mnogo pridobila. Seveda bo pridobila tudi Masarykova cesta, proti kateri bo hotel obrnjen. Letos zopet nadaljujejo z regulacijo in ureditvijo Masarykove ceste, ki se regulira po načrtih mojstra Plečnika.

Čim bo Masarykova cesta urejena in čim bodo zazidani vsi številni kompleksi pred kolodvorom, ob Masarykovi, Dunajski ter Miklošičevi cesti, bo to nedvomno eden najlepših in modernih urejenih okrajev. Na Miklošičevi cesti so ostale nezazidane samo še tri parcele, zdi se pa, da bodo tudi te vrzeli kmalu izpolnjene in bo cesta kmalu kompletna.

Podrobnosti o novem hotelu, njegov načrt in ostale detalje še objavimo. Projekt mora še najprej odobriti mestna občina. Kakor čujemo, bo pred, odnosno poleg hotela lep park, tako kakor je to v drugih mestih pred kolodvorji običaj. Inicijativo g. Mikliča, ki se ni strasil ne truda ne prevelikih gmotnih žrttev, da nudi tujcem udoben z vsem komfortom opremljen hotel in da s tem Ljubljani prijaznejše lice, je treba samo pozdraviti.

Kaj delajo in snujejo naši umetniki

Kaj nam obetajo naši umetniki novega v literaturi, slikarstvu in glasbi. — Križi in težave pionirjev slovenske kulture.

Po dolgih mesecih duševnega deževja in megle je zopet posijalo sonce in vzbudilo tudi ustvarjalno silo naših umetnikov. Čeprav ne velja to za vse, vendar je zdaj čas, ko se v umetniških dušah poroča največ načrtov za nova ustvarjanja in pa nepremagljivo hotenje po ustvarjanju samem.

Zato smo z današnje številko »Slovenskega Naroda« otvorili obsežno anketo »Kaj delajo in snujejo naši umetniki?« Pri obhajevanju bomo razgovore našega poročevalca z vsemi priznanimi slovenskimi umetniki, pa tudi s takimi, ki še niso javno priznani, ki so pa na ta ali oni način pokazali, da jim ni odrekati resnega umetniškega hotenja. To so predvsem umetniki mlajše generacije, čijih ideja in pojmovanje umetnosti ne krijejo popolnoma z idejami in pojmovanjem »starejših« in bodo tudi njih izjave gotovo zanimale našo širšo javnost.

Oton Župančič

Oton Župančič nadomestuje sedaj gledališkega intendanta, ki je na dopustu. Sedel v upravniki pisarni dramskega gledališča s peresnikom v roki in piše... V njega gledata z nasprotni strani dva plakata, kakor memento, velik rdeč plakat »Inri« in v velikem okvirju slike menda naših baletov v vsemogočih pozah. Druga pomenbejšega obiskovalec ne opazi. Razen aktov, neštetih aktov, ki obdajajo Otona Župančiča od vseh strani in se jih otepa s peresnikom.

— Kaj da delam? Nič! To-le pogledite! Pesnik pokaže s svojo značilno gesto na kup gledališke pisarnije.

— Človek je suženj poklica, daleč od dela, ki bi ga moral opravljati. Glejte, to je moje delo!

Pesnik še enkrat zamahne skoraj nevoljno proti gledališkim aktom.

— Nedavno sem čital v nemških časopisih, kaj vse drugje snujejo in ustvarjajo umetniki. Skoraj bi se bil razjokal.

Želje pa imam, želje. Moja največja je, priti do tega, da bi se mogel baviti samo z umetniškim ustvarjanjem.

Oton Župančič je zopet obupan pogledal na kup aktov in pripomnil:

Pa še dolgo ne bom prišel do tega. Najbrže nikoli. Umetnost zahteva celega človeka.

«Jeralo» bi rad vsaj deloma zaključil. Eno leto bi se še z njo bavil in izživljal samega sebe.

Seveda, v načrtu je pa še lirika in drame in... to pa vse potrebuje in zahteva cele glave.

Vladimir Levstik

— Kaj delam? Zdi mi se, da je to vprašanje po letošnji moreči, oblačni zimi in prav tako moreči pomladi nekam zgodnje. Vse te mesece nisem delal, razen krušnega posla, prav ničesar; kvečjemu načrte, ki še čakajo uresničenja. Sila, ki goni moj duševni motor, je indukcijski tok.

Kadar ne vidim sonca in jasnine in kadar čutim okoli sebe tako malo zdravega, pozitivno usmerjenega in pogumnega življenja, kakor ga je zdaj pri nas, mi je še živeti bolečina, nikar že ustvarjati. Mislim, da ta bolezen ni samo moja, ampak da nas tare vse od prvega do zadnjega in da je s tajejanjem ni moči spraviti s sveta. Odločil sem se, da vzamem jeseni popolno palico v roke in pogledam v tuje kraje, ali je tudi tam vse tako mrko in kilavo, kakor v Ljubljani... Izprememba zraka je dober lek, posebno pa — je pisatelj dodal zamišljeno — za nesrečno ljubezen do domovine.

— A vendar je slišati, da pripravljate dva romana?

— To je točno. Prvemu, ki bo kmalu gotov, je propast nesolidnega povojnega velikaštva in rešitev zdrave mladosti v novo življenje. Centralna figura bo ženska. Obelježje — ljubladarstvo. Tako namreč imenujem neusmiljene rušilce naših šum, A ta stvar ne bo bogve kako obsežna. Zame osebno je pomembnejši drugi roman, s katerim se ukvarjam že nekaj let. Dejanje sem postavil v bodočnost, v tisto, ki bo delala bilanco našega življenja v sedanjosti in nedavni minulosti. Tu je vse na kocki. Vojna med Jugoslavijo in Italijo je pred durmi, pol sveta se je zaklelo zoper nas. Toda...

Združeni naporji vseh, ki ljubijo domovino?

Ne toliko. Nekakšen jugoslovenski Edison. Slovenec po moji glavi, napol inženjer, napol sanjač.

— Tedaj fantastičen roman z nezasišanimi prigodami?

— Izprva je bil tak moj namen. A v teku porodnih bolečin sem našel v snovi vse polno globljega. Mislim, da bo marsikateri čitatelj te knjige zelo presenečen.

— Vaša resničnost in ljubezen do »Resnici kladi« je povzročila ogorčeno kampanjo proti vam. Ali boste tudi v svojih bodočih spisih tako spotikljivi?

— Vsekako se bom kanil prav tako malo ogibati kakor doslej.

Richard Jakopič

Mojster Jakopič pride vsako popoldne na črno kavo v »Zvezdo«. Okoli njega se vedno nabere čimveč slavni in neslavni umetnikov, s katerimi se moister z dolgo sivo brado pogovarja. Vsi ga poslušajo z odprtimi usti in napetimi ušesi ter vidnim izrazom spoštovanja na obrazu.

Pri takem omizju je tudi naš poročevalac, lepo oblikar, ki trenutno dela.

— Kakor vam je znano, slikam vežo v mestni hiši na Ahaciljevi cesti. V nekaj mesecih bom končal. Jutri začnem barve ribati. Naslikanih bo šest skupin in sicer brezdomci, domačija, selitev, gradba ter delo in družina. Hočem čimprej končati započeto delo in kar najbolje zadovoljiti moje milo občino.

Pa še to napišite, da delam tudi finančne kompozicije. Da ne poginem. Pa slikarski prič se moram kupiti za delo, ki ga te dni pišem.

Ivan Čargo

Ivan Čargo leta po Ljubljani vedno razoglav in v ruski srjaci z debelo listnico v žepu na prsih. Takoj ti pove, da ni denarja v njej, ker bi jo sicer nosil v žepu na zadnji strani, kjer ni vsakomur vidna. Ima se za revolucionarja. Govori sunkoma, kakor bi s težkočo slikal misli iz svojih možganov.

— Ne morem tega delati, kar mi ukaže moja notranjost. Močne osebnosti so vedno v konfliktu z delodajalcem. Skromno meščansko vegetira samo dilantizem. Jaz dobim za vsak kič več kakor za kako dobro risbo.

Edino, kar je v umetniku potentno, je stremenje po novi estetični formi in vsebini. To ravno zahteva velike umetniške potence, kajti umetnost je borba za neprestano ustvarjanje novih svetov. Vse drugo je tradicionalno prežvekovanje.

Slovenci smo narod časa, brez velikih tradicij in zato z nepokvarjenim okusom. Slovensko publiko bi se dalo vzgojiti. Slikaji sami so krivi, da je občinstvo zbežano. Da publika ne razume, kaj je umetnost in kaj ni, so pasatijski predsodki. Edino v arhitekturi se je ustvarilo res nekaj novega, vrednega. Gola moderna arhitektura pa rabi še umetnika, tej arhitekturi odgovarjajočega, da ji da še neko toplino. Zato naj bi graditelji nudili umetnikom tako delo. Kajti možnost zaslužka obstoji danes le v kolektivnem dotoku denarja. Seveda, slikar, ki je v zatonu, ne more priti v sklad z moderno arhitektonsko linijo.

Vsak je odvisen od vse družbe. Tudi operni pevec bi sam, brez kolektivnega dotoka denarja v gledališču, ne mogel živeti. Časi so minuli, ko je aristokracija negovala umetnika kakor kanarčka v gajbici.



vega, vrednega. Gola moderna arhitektura pa rabi še umetnika, tej arhitekturi odgovarjajočega, da ji da še neko toplino. Zato naj bi graditelji nudili umetnikom tako delo. Kajti možnost zaslužka obstoji danes le v kolektivnem dotoku denarja. Seveda, slikar, ki je v zatonu, ne more priti v sklad z moderno arhitektonsko linijo.

Vsak je odvisen od vse družbe. Tudi operni pevec bi sam, brez kolektivnega dotoka denarja v gledališču, ne mogel živeti. Časi so minuli, ko je aristokracija negovala umetnika kakor kanarčka v gajbici.

Zato naj bi lastniki s primerno postavko v proračunu omogočili modernim slikarjem delo v notranjosti stavbe. Za graditelja za to potrošeni denar ne pomeni dosti, slikarju pa omogoči umetniško izživljanje in eksistenco.

Pa tudi to je, če človek razume dobo, v kateri živi, ga imenujejo šurlatana. Tisti psevdozasluzki pri revijah ne pomenijo za slikarja nič. Sicer pa delam karikature in risbe ter se pripravljam na razstavo, ki me bo pokazala preden grem v Berlin.

Vse te misli je sunkoma iztisnil iz svojih možganov Ivan Čargo, kadeč nervozno cigareto. Potem je pa vtaknil svojo mapo pod pazduho in jadrno odhitel ter se izgubil za oglom.

Matija Bravničar

V »Emoni« je sedel. Nabasal je angleško pipe, pihal dim v zrak in se zagledal skozi okno.

— Ne vem, ali je bil pogum ali predrznost, da sem se lotil komponiranja Cankarjevega »Pohujšanja v dolini Sentflorjanski«.

Nekateri so menili, da je to edino Cankarjevo delo za kompozicijo. Več kakor četrtno teksta sem črtal in ko so mi nekateri dejali, da je s tem delo samo pridovalo, sem začel komponirati z veliko vero in nado v srcu. Drugo dejanje sem dovršil v dveh mesecih. Sedaj dovršujem partituro in v nekaj mesecih bo vse gotovo. Kako sem kompozicijo pojmoval, ne morem povedati. Rekli so mi, da je popolnoma nov način komponiranja. Šlo mi je predvsem za psihološko kompozicijo. Skušal sem podpreti doživljaja z muziko. V tretjem dejanju pa prevladuje nekaka slovensko-slovenska glasba. Mitivčno komponiranje se mi zdi neumno.

Pazil sem na zaključene glasbene forme. Značaj mizike je nekako tekoč v precejšnjem tempu. Neki menijo, da je delo komedija, jaz sem ga pa krstil za operno farso. Vse se godi resno in prav radi te resnosti učinkuje komično. Rad bi tudi imel, da bi se opera vprizorila stilizirano. Osebe predstavljajo razne človeške čednosti in nečednosti (župan avtoriteto, dacek pokvarjenost itd.). Predmet je torej obče človeški. V 1. in 3. dejanju se muzika prilagodi tekstu, v 2. dejanju je pa lirčno-refleksivna.

Tekst opere je nekako pojoče govorjenje. Spisana je za velik orkester. Po »Pohujšanju« se lotim izvirne operne farse. Tragedije mi ne diše. Ljubim povedati velike življenjske resnice v lahki glasbeni obliki, kakor Chaplin v svojih filmih.

(Nadaljevanje v prihodnji sobotni številki.)

Stara čarovnica v Banatu

Banat ima zopet svojo senzacijo, ki v naši kriminalistiki gotovo nima primera. V očini Vladimiru je živila 92letna ciganka Anujka Pistonica, ki so jo poznali pod imenom »baba Anujka«. Te dni so jo orožniki aretirali, ker je osumljena, da je pripravljala razne strupe in jih prodajala. Njeni odjemalci so bili taki, ki so se hoteli iznebiti kakšne nečloveške osebe. Pri babi Anujki so dobili strup in z njim srčevali svoje žrtve s sveta.

Pred dnevi so namreč orožniki aretirali posestnika v Handži Sima Momirova in njegovo ženo. Oba sta osumljena, da sta zastupila starega očeta Momirova, da hi na ta način prišla čim preje do njegovega premoženja. Istega dne so v Handži orožniki aretirali tudi ženo Laza Ludaškija, ki je zastupila sivega pravega moža. Aretiranci so pri zaslišanju v celoti priznali svoje zločine in izpovedali, da jim je strup preskrbel 92letna baba Anujka. Na podlagi teh izpovedi so orožniki Anujko aretirali in preiskava je dognala, da je starica opravljala svoj nevarni zločinski poklic že več let. Stara čarovnica si je s pripravljanim strupom pridobila veliko premoženje.

K o s p i t e

Vam ni treba imeti nikakih skrbi za perilo, ker

ŽENSKA HVALA

raztaplja nesnago tako, da drugo jutro trebate perilo samo malo kuhati v rastopini, za katero vzamete

Schichtovo Terpentin milo

Po njeni aretaciji se je na orožniški postaji javila ljubimka Jovanova iz Handže in izpovedala, da ve še za druge primere, kako so neki brezvestneži s pomočjo Anujkinih strupov zastupljali neljube jim sorodnike. Tako je nedavno nenadoma umrl nek Gaja Marinkov. Njegova nenadna smrt je vzbudila splošno pozornost, kajti mož je bil še krepak in zdrav. Bajga je zastupil njegov sin Velja s pomočjo svoje žene. Na to prijavo so orožniki aretirali tudi Velja Marinkova in njegovo ženo. Ljubimka Jovanova je nadalje izpovedala, da je pred tremi leti na isti način nenadoma izdihnil bogat seljak Milorad Čošić iz Vladimirova. Zastupil ga je njegov nečak Mišan. Tudi njega so orožniki aretirali. Ta je slednjič priznal, da je zastupil svojega strica s strupom, ki ga je kupil pri babi Anujki. Aretirana je pa bila tudi Ljubimka Jovanova, ker so ji bili ti zločini že dolgo znani in jih ni prijavila oblastem.

Tako je bilo izročeni sodišču v Pančevem 9 oseb, ki so zapletene v zločinsko početje stare čarovnice. Državni pravdnik je odredil ekshumacijo vseh zastupljenih žrtve. Vsi so priznali svoje zločine, le baba Anujka odločno tajni vsako krivdo.

no partijo Salome, hčerke Herodije, kreira pri nas g. Vilma Thierry Kavčnikova.

Strauss je ustvaril še vrsto oper (Rožni kavalir, Ariadna na Naksu, Zena brez senice, Intermezzo in Heleno), nekaj velikih baletov (Jožefova legenda, Smetana), več simfoničnih del, pesmi i. dr. ter je danes operni direktor državne opere na Dunaju.

Zdenka Zikova v Zofiji. Te dni je absolvirala gospa Zdenka Zikova na zofiskem Narodnem gledališču tuječrno gostovanje. Pela je najprej »Tosco«. Zofijski upravitelj je brzojavil takoj po predstavi zagrebškemu gledal. upravitelju, da je imela umetnica »grandiozen uspeh«. Naslednja dva večera je pela še »Aido« in »Amelijo« v »Plesu v maskah« z enakim izrednim uspehom. Nedavno je gostovala Zikova v Varšavi, kjer je pela Margaret (Faust), Aido in Tosko takisto z največjim uspehom. Uprava ji je ponudila še dva nastopa na odru in radio-koncert; toda zaradi zagrebškega rekortarja se je morala vrniti domov. Kakor znano, odhaja Zikova iz Zagreba na novi angažma v Pragi na Narod. divadlu, kjer je gostovala zadnja leta opetovano ter celo kreirala glavno partijo v zadnji Puccinijevi operi »Turandot«. Te dni so se pogajanja za definitivni vstop Zikove v praški operni ansambl zaključila. Zikova bo po pogodbi v sezoni 1928-29 na odru Narod. divadla nastopila 60-krat. Upravitelj Saffarova je poslal pevki ob tej priliki sledeče pismo: »Veselim se, da mi kmalu pošljete podpisano pogodbo in odveč je, da Vas zagotavljam, da je za nas velika radost, da se je končno uresničilo to, za čemer smo stremeli že dolgo.« G. Zikova je začela pred 8 leti svojo kariero v Ljubljani, kjer je sploh prvi nastopila v »Rusalki«. Ostala je pri nas štiri leta in se razvila naglo v prvovrstno operno umetnico. Tudi v Zagrebu je ostala štiri leta; zadnja njena kreacija je bila »Turandot«. Zdal odhaja iz Jugoslavije v domovino. Pridobila si je najlepši ugled po vseh jugoslovenskih odrih in v Bolgariji ter na Poljskem. Popularni umetnici želimo doma novih favoriti.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 20.

Sobota, 9. junija: »Pustolovščine dobrega vojaka Švejka«. Premijera. Izv.

Nedelja, 10. junija: »Pustolovščine dobrega vojaka Švejka«. Izv.

Ponedeljek, 11. junija: »Pustolovščine dobrega vojaka Švejka«. Izven.

Torek, 12. junija: Zaprt.

Sreda, 13. junija: »Pustolovščine dobrega vojaka Švejka«. Gostuje Josip Gradišnik-Daneš. Izven.

Četrtek, 14. junija: Zaprt.

OPERA.

Začetek ob pol 20.

Sobota, 9. junija: »Faust«. Ljudska predstava pri nižnjih cenah. Izven.

Nedelja, 10. junija: Ob 15. »Čardaška knežinja«. Opereta. Ljudska predstava pri nižnjih cenah. Izven.

Ponedeljek, 10. junija: Zaprt.

Torek, 12. junija: »Tosca«. Gostuje Henrik de Mazzei. Izven.

Sreda, 13. junija: Zaprt.

Četrtek, 14. junija: »Salome«, premijera. Premijerski in D abonma.

Rihard Strauss: „Saloma“

(Pred premiero v Ljubljani.)

Naša operna sezona se po stari navadi zaključuje z noviteto. Letos nas preseneti operno ravnateljstvo: upravitelj »Salome« Rik. Straussa je prav posebna senzacija za vsako gledališče.

Strauss je bil rojen junija 1864 v Münchnu kot sin člana orkestra na tamošnjem dvornem gledališču. Oče je sviral rog, je bil priznan umetnik, strog klasicist, ki je trmasto odklanjal vsako glasbeno novotarj; bil je torej hud nasprotnik Wagnerjevega duha, toda kmalu se je navdušil za Liszta, Wagnerja in Brahmsa, za Bülowa, a tudi za Mozarta. Tekom let si je pridobil najvišje mojstrstvo v kontrapunkti in do tlej nezaljšano tehnično spretnost, s katero je v svojih skladbah premagoval vse težkoče. Ničesar ni, kar bi Strauss v svoji glasbi ne znal osupljivo karakterizirati. Ta nečuvna virtuoznost ga je kasneje vedno česče zavajala na pota, na katero mu ne sledi nobena kritika. Postal je operni ravnatelj v Münchnu in Weimaru ter v Berlinu in je napisal opero »Guntram« (l. 1894) in »Feuersnot« (1901), ki pa se nista držali na odru, dasi imata posameznih krasot. Največji uspeh je dosegel l. 1905 s »Salomo« po Wildejevi znani enodejanski drami ter l. 1909 z »Elektro«, po klasični tragediji spisal Hugo v. Hofmannsthal. Z obema tema operama je Strauss ustvaril simfonično opero, v kateri je glavno orkester, ki nadkrijuje sprev ter izraža v tonih vsako besedo, vsako dejanje na odru ter doseže s tem močne zunanje efekte. R. Strauss si je od Wagnerju ustvaril svoj glasbeno dramatski slog, deluje s tonsko karakteristiko, rafiniranostjo ilustracij v glasovih ter se uveljavila v slikovitosti, barvitosti koloritu kot resnični mojster, ki dandanes nima para. Prvotno je zahteval za »Salomo« 120 glasbenikov, ki so jih kasneje sklenili na 60. No, danes uprizar »Salomo« celo naše gledališče. Glavni naslov

no partijo Salome, hčerke Herodije, kreira pri nas g. Vilma Thierry Kavčnikova.

Strauss je ustvaril še vrsto oper (Rožni kavalir, Ariadna na Naksu, Zena brez senice, Intermezzo in Heleno), nekaj velikih baletov (Jožefova legenda, Smetana), več simfoničnih del, pesmi i. dr. ter je danes operni direktor državne opere na Dunaju.

Zdenka Zikova v Zofiji. Te dni je absolvirala gospa Zdenka Zikova na zofiskem Narodnem gledališču tuječrno gostovanje. Pela je najprej »Tosco«. Zofijski upravitelj je brzojavil takoj po predstavi zagrebškemu gledal. upravitelju, da je imela umetnica »grandiozen uspeh«. Naslednja dva večera je pela še »Aido« in »Amelijo« v »Plesu v maskah« z enakim izrednim uspehom. Nedavno je gostovala Zikova v Varšavi, kjer je pela Margaret (Faust), Aido in Tosko takisto z največjim uspehom. Uprava ji je ponudila še dva nastopa na odru in radio-koncert; toda zaradi zagrebškega rekortarja se je morala vrniti domov. Kakor znano, odhaja Zikova iz Zagreba na novi angažma v Pragi na Narod. divadlu, kjer je gostovala zadnja leta opetovano ter celo kreirala glavno partijo v zadnji Puccinijevi operi »Turandot«. Te dni so se pogajanja za definitivni vstop Zikove v praški operni ansambl zaključila. Zikova bo po pogodbi v sezoni 1928-29 na odru Narod. divadla nastopila 60-krat. Upravitelj Saffarova je poslal pevki ob tej priliki sledeče pismo: »Veselim se, da mi kmalu pošljete podpisano pogodbo in odveč je, da Vas zagotavljam, da je za nas velika radost, da se je končno uresničilo to, za čemer smo stremeli že dolgo.« G. Zikova je začela pred 8 leti svojo kariero v Ljubljani, kjer je sploh prvi nastopila v »Rusalki«. Ostala je pri nas štiri leta in se razvila naglo v prvovrstno operno umetnico. Tudi v Zagrebu je ostala štiri leta; zadnja njena kreacija je bila »Turandot«. Zdal odhaja iz Jugoslavije v domovino. Pridobila si je najlepši ugled po vseh jugoslovenskih odrih in v Bolgariji ter na Poljskem. Popularni umetnici želimo doma novih favoriti.

Splšno je znano, da so slepci glasbeno izredno nadarjeni. To dejstvo nam potrjuje tudi akademija, katero priredi takojšnji Kuratorij slepcev v ponedeljek dne 11. t. m. ob 20. v Filharmonični dvorani. Slepci slovenskega zavoda za slepe v Kočevju so nastudirali raznovrsten koncertni program, ki obsega skladbe domače in tuje literature. Nastopi zbor pevcov s spremljevanjem klavirja, na akademiji so razne klavirske točke pa tudi skladbe, ki se izvajajo na več citrah. Kogar zanima nastop teh največjih revežev, ki si z glasbo na najlepši način lajšajo svoje bedno življenje, naj poseti ponedeljkovo prireditve. Čisti dohodek je namenjen fondu za zgradbo Doma slepih. — Predprodaja vstopnic in Matični knjigarni.

Nedelja v ljubljanskem gledališču. V nedeljo 10. t. m. sta v ljubljanskem gledališču dve predstavi in sicer ob 15. uri popoldne poslednjič v letošnji sezoni Čardaška knežinja kot ljudska predstava pri nižnjih cenah, zvečer ob 20. uri pa je repriza Dobrega vojaka Švejka v dramskem gledališču. Predstava se vrši izven abonmaja.

Gostovanje tenorista Henrika De Mazzela v ljubljanski operi se vrši v torek, dne 12. t. m. Odlični pevec nastopi v vlogi Cavaradossija v Puccinijevi operi »Tosca«. De Mazzei je po izjavi zagrebških kritikov eden najboljših tenoristov, kar jih je kdaj pelo na naših odrih. Sam, lepa teaterska poljva ima prekrasen glas in izredno lahko višino. Z ozirom na to smo trdno prepričani, da bo v torek ena najlepših predstav letošnje operne sezone.

Pri predstavi Tosce v torek, dne 12. t. m. gostuje poleg odličnega francoskega tenorista Henrika de Mazzela, v vlogi Scarpie operni pevec Robert Primožič, sedaj član Nep-opere v Budimpešti. Predstava se vrši izven abonmaja.

Opozarjamo na današnji predstavi v ljubljanskem gledališču. V drami je premiera Dobrega vojaka Švejka z g. Cesarjem v naslovni vlogi in v režiji g. profesorja Sesta. V operi pa se poje poslednjič v letošnji sezoni opera Faust kot ljudska predstava pri nižnjih cenah.

Informacija.

— Ali ni tekel pravkar zajec čez cesto?

— Je. A kdaj? Nekako pred dvema leti.

V restavraciji.

Gost natakarku: To je pa že od sile! V juhi sem našel usnik. Pokličite šefa. Natakark: Takoj, saj bo zelo vesel. Dejal je, da se ne more spomniti, kam je položil usnik.

Dnevne vesti.

— Iz državne službe. Vpokojena sta uradnika pri direkciji državnih železnic v Zagrebu Albin Bevec in Ana Černe; premešeni so geometer Anton Čuden od zemljarskega katastra v Ljubljani k sekciji za vzdrževanje katastra na Ubu, davčni upravitelj in šef davčnega urada Jožef Golob od davčnega urada v Žužemberku k davčnemu uradu na Vrhniki, davčni oficijal in šef davčnega urada v Cerknici Karel Zabkar k davčnemu uradu v Trzinu.

— Kongres Jugoslov. - češkoslovaških lig. Od 10. do 14. t. m. se bo vršil v Plzinu kongres Jugoslov. - češkoslovaških lig, katerega se udeležijo delegati iz Beograda, Skoplja, Kragujevca, Sabca, Ljubljane, Maribora in drugih mest s sedežem čl. lige. Kongresu bosta predsedovala oba predsednika saveza, bivši minister Miša Trifunović in češkoslovaški poljedelski minister dr. Hodža. Kongres se bo pečal s kulturnimi in političnimi problemi, kakor tudi s turizmom ter poštnim in železniškim prometom. Po kongresu si ogledajo udeleženci veliko razstavo sodobne češkoslovaške kulture v Brnu.

— Društvo za nabiranje Narodnega univerzitetnega zaklada. Nanovo so za Narodni univerzitetni sklad prispevali s stalno letno članarino, odnosno z darovi: Neimenovan dobrotnik 10.000 Din, neimenovan ustanovnik 10.000 Din; dr. Fr. Derganc, primarij v Ljubljani; Evgen Legat, upravitelj pokopališča v Ljubljani; dr. Jakob Mohorič, odvetnik v Lj.; Bogumil Remec, prof. v Lj.; dr. Fr. Lukman, profesor. Fr. Vaden, prof. v Lj.; dr. Jovan Hadži, univ. prof. v Lj.; dr. Karel Hinterlechner, univ. prof. v Lj.; dr. Karel Ozvald, univ. prof. v Lj.; dr. A. Skumović, univ. prof. v Lj.; Strauss Mira, pis. ofic. v Lj.; dr. Izidor Cankar, univ. prof. v Lj.; dr. Fr. Eller, univ. prof. v Lj. (500 Din); dr. Danilo Marjaron, odv. v Lj.; dr. Sturm, univ. doc. v Lj.; dr. A. Stojčević, univ. prof. v Lj.; dr. Radojčić Nikola, univ. prof. v Lj.; dr. Miloš Kos, univ. prof. v Lj.; dr. Fr. Ušeničnik, univ. prof. v Lj.; dr. Rajko Nahtigal, rektor univerze v Lj.; dr. Fr. Grivec, dekan teol. fak. v Lj.; dr. Aleš Ušeničnik, univ. prof. v Lj.; in Nikitin Vasilij, univ. prof. v Lj.; dr. Roman Kenk, univ. doc. v Lj.; Viktor Zalar, sekr. fil. fak. v Lj.; Ivan Avsenek, preds. Kranjske bran. (500 Din); Vinko Resman, župan v Radovljici (1000 Din); dr. Matija Slavič, univ. prof. v Lj.; dr. J. Ujčić, univ. prof. v Lj.; Ivan Peklenk, šef računov. univ. v Lj.; dr. C. Potočnik, sem. spirital v Lj.; Stjepan Fr. ož, narednik v Beogradu; neimenovan gimn. prof. 500 Din; dr. Benković Ivan, odv. v Lj.; dr. Černe Fr., direktor Mestna bran. v Lj.; dr. Albin Kandare, odv. v Lj.; Ignacij Nadrah, stolni dekan v Lj.; Srečko Rupnik, odv., šmarje pri Jelšah; dr. Ivo Česnik, odv. v Novem mestu; Dolenc Ivan, odv. v Lj.; dr. A. Kokali, odv. v Lj.; dr. A. Rakud, odv. v Celju; dr. M. Hraščev, odv. v Celju; dr. St. Rajh, odv. v Kočevju; Žugelj Nikolaj, župnik v p. Spodnji Bernik; Avg. Jenko, pos. v Lj.; dr. Fr. Trampuš, odv. v Kamniku; dr. inž. A. Kral, univ. prof. v Lj.; dr. Ivan Rudolf, odv. v Konjicah; inž. A. Horvat, univ. prof. v Lj.; Jožef Klekl, nar. posl.; Karel Čuk, župnik v Kranjski gori; minister dr. Anton Korošec 1000 Din.

— Vsem navedenim izreka društvo svojo najtoplejšo zahvalo s prošnjo, naj bi vsak za vedni član našega društva blagovolil našo narodno - kulturno akcijo v svojih krogih po možnosti priporočiti. Poleg stalne članarine so vsikdar dobrodošli najrazličnejši darovi, kakor tudi prostovoljne nabirke ob raznih prilikah.

— Nova javna telefonska govorilnica v Golniku na Gorenjskem se odpravi prihodnje dni. Sprito važnost zdravilnega ondotnega zavoda in številnih bolnikov, ki se hodijo tja zdraviti, je javna telefonska govorilnica na Golniku vsekakor zelo potrebna in bo ž njo vsem ustreženo.

— Komenda. Upamo, da dobimo v bližnji bodočnosti telefonsko zvezo s ostalim svetom. To vprašanje se je zadnji čas iznova sprižilo. Napeljavajo iz Kamnika bi ne stala bogve kaj, a bi bila v prid naši trgovini, industriji, obrti in občinstvu. — Pri nas je precej močno razvita lončarska in ščetaarska obrt. Izdelke pošiljamo tudi preko državne meje. Trideset hiš se peča z lončarstvom in nekako toliko tudi s ščetaarstvom. Pogrešamo moderno električno razsvetljavo; radi bi jo dobili iz Kamnika, ko gradi mesto svojo lastno električno centralo. — Da ni bilo zadnje nedelje megleno jutro, bi nam bila slana napravila dosti škode. Tako pa se lepše kaže vse.

— Prepovedan list. Madžarski list »Egyenlőség«, ki izhaja v Budimpešti, je v naši državi prepovedan, ker piše proti njenim interesom.

— Nov zakon o monopolih. Upravni odbor uprave monopolov izdeluje nov zakon o monopolih, ki se bo znatno razlikoval od dosedanjega. Zakonski načrt bo dogotovljen do konca junija.

— Zgradba proge Pristina - Peč. Minister prometja je odredil, da se v prihodnjem mesecu prične graditi del proge Pristina - Peč v dolgotni 27 km in je razpisal licitacijo za 9. julija.

— Iz življenja ameriških Slovencev. V kraju Mascoutah, država Illinois, se je obeh sil Janez Gerčar. Pokojni je bil star 47 let. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano, zdi se pa, da je bila neozdravljiva bolezen pravi vzrok samomora. — V Sheboyganu je umrl v najlepši moški dobi v starosti 42 let Janez Petek. Podlegel je pljučnici. Pokojni je bil rojen v Lučah na Štajerskem. Zapustil je ženo in dva otroka. — V Walsenburg, država Colorado, je umrl v tamošnji bolnici Janez Likovič. Zapustil je ženo in več ne-preskrbljenih otrok. V Pittsburghu je umrl Rudolf Krece. — Težka nesreča je zadela Josipa Rapuš iz Oaklanda. Njegov 15letni sin, ki se je učil plavanja, je pri kopanju utonil. Njegova dva prijatelja sta ga sicer skušala rešiti, toda rešitev je bila nemogo-

ča. — V Waukeganu je dne 17. maja umrl Anton Dolenc, doma iz Polhovca gradca. Podlegel je pljučnici. V Waukeganu, kjer je bival 25 let, je zapustil ženo in štiri otroke. — Dne 8. maja je v Lorainu, država Ohio, umrla po izredno dolgi in mučni bolezni Marija Bombačeva, doma iz Iga pri Ljubljani. — V kraju Jony Lind je v starosti 65 let preminul Anton Stremec. Pokojni je bil rojen v Doberniču na Dolenskem. V Ameriko je prišel pred 33 leti. Zapustil je ženo, pet sinov in dve hčerki. — V Chicagu je umrl Jožef Golanko.

— Izseljeniški komisariat v Zagrebu objavlja: Intervencija v predmetu zapuščin, zavarovanj, odškodnin, nastalih v prekomorskih državah v korist našim izseljencem in njih družinam, spadajo smislu točke 6, § 4. pravilnika o izvrševanju zakona o izseljevanju, objavljenega v Uradnem listu za Slovenijo z dne 23. avgusta 1923, št. 279/78, v delokrog izseljeniškega komisariata kraljevine SHS v Zagrebu. Za zainteresirane stranke je najbolje, da se za izterjavanje takih zapuščin, zavarovalnih in odškodnin obračajo na izseljeniški komisariat v Zagrebu, Kamenita ulica 15/I, ki je poslican prevzeti brez posebnih stroškov zaščito njih pravnopravnih interesov.

— Železniške invalide opozarjamo, da bodo prejemali rente od direkcije državnih železnic, oddelek oblasti uprava humanitarnih fondov v Zagrebu. Vsi tozadevni dopisi, reklamacije in premembe stanovanj se morajo torej pošiljati na gornji naslov. — Društvo železniških vpojkolencev.

— Novi pomočnik generalnega direktorja pošt. Za pomočnika generalnega direktorja ministristva pošt in brzojava je imenovan dosedajni načelnik poštnega oddelka Nikola Vučetič. Na njegovo mesto je imenovan šef oddelka v pošttem oddelku Kosta Zlatarovič.

— Minister dr. Šumenkovič v Parizu. Minister za izenačenje zakonov dr. Šumenkovič, ki se je mudil več dni v Pragi, je odpotoval včeraj v Pariz. Njegovo potovanje je propagandnega in informacijskega značaja.

— Predsednik ošijske Trgovsko - obrtniške zbornice umrl. Ošijsko Trgovsko in obrtniško zbornico, kakor tudi vse naše gospodarske kroge je zadel hud udarec. V torek popoldne je nenadoma umrl v Františkovi Lazni na Češkoslovaškem predsednik Julij Weiss. Zadel ga je srčna kap. Pokojni je bil rojen leta 1878. V Dalju. Srednjo šolo je dovršil v Ošijeku, trgovsko akademijo pa na Reki. Takoj po končani študiji se je posvetil trgovini in do svoje smrti je uspešno deloval kot tovarnar žrnja, ruma in likerjev in kot veletrgovec z vinom.

— Nova klavnica v Zagrebu. V Zagrebu prično že prihodnji teden graditi novo klavnico, ki bo stala ob novem selmšči. Klavnica bo zgrajena po načrtih berlinskega arhitekta inž. Preserja. Ker je zagrebški župan obveščten, da je finančno ministristvo odobrilo investicijsko posojilo v znesku 40 milijonov Din, je odredil, naj prično že prihodnji teden kopati temelje za novo klavnico.

— Zagreb proti nettunskim konvencijam. Protestom proti ratifikaciji nettunskih konvencij v sedanji obliki se namerava pridružiti tudi zagrebški občinski svet. Včeraj so se sestali zastopniki posameznih skupin občinskega zastopa, da se dogovore o vsebini protestne resolucije, ter je bil izvoljen ožji odbor, ki naj jo sestavi. Resolucija bo sprejeta na prihodnji seji občinskega sveta.

— Zapore kazni za monopolne, carinske in slične prestopke. Ministristvo pravde je odredilo, da imajo obsojenci zaradi monopolnih, carinskih in sličnih prestopkov na ozemlju izven Srbije in Črne gore odsesti svoje zaporne kazni, ako ne presegajo treh mesecev, pri okrajnih sodiščih, nad tri mesece pa pri okrajnih sodiščih ob povračilu stroškov za izvršitev kazni. Kazni morajo odsesti pri pristojnem sodišču.

— Za žrtve potresa v Bolgariji so darovali v roke ljubljanskega občanskega odbora Rdečega križa: Krajevni odbori Rdečega križa: Celje in 15.225, Ljubljana Din 3181.50, Bled Din 720. Iskreni hvala!

— Kako si proizvede dobre kakovosti pridobi svetovni uspeh? Nekatera ameriška vseučilišča so razpisala znanstveni natečaj, v katerem je bilo ugotoviti, v čem je skrivnost uspeha posameznega proizvoda dobre kakovosti. Nagrada v tem natečaju je bila soglasno priznana »Odolu«. »Čudno je, pravi poročilo, »kako je že v samo Odolovi stekleničici združena praktičnost in lepota. Mar more tekočina, ki se troši na kapljice, enostavnije in štediljeve kapljati kakor skozi Odolov zatvarač, s katerim je stekleničica takorekoč hermetično zaprta in je tekočina ohranjena v absolutni čistosti. In oblika steklenice? Stekleničica je prikladna, individualna in estetično brezhibna. Mnogokrat so jo ponaredili, a nikoli dosegli, še manj pa prekosili. V takem omotu, zaključuje poročilo, »bi imela tudi srednjevrstna voda za usta uspeh. Svetovni uspeh pa je Odol dosegel z nenavadno kličnostjo svoje stekleničice in nedvomno dobro kakovostjo. Rezultat: Steklenica privlači, vsebina zmaguje.«

— Ljudem, ki trpe na potrtosti, splošni onemoglosti, delanemožnosti, povzročka naravna »Franz - Josefova« grenčica živahno kroženje krvi in tako osveži vsakega bolnika. Vseučiliški profesorji in znanstveniki trdijo, da povzroča »Franz-Josefova« grenčica zaradi svoje lahke odvajajoče učinkovitosti splošno osveženje duha in veselje do dela. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. 26T

— Vreme. Vremenski proroki so sicer pesimistični in so napovedali za danes oblačno, deloma deževno vreme, toda vsa kaže, da so se zmotili. Vsaj popoldne je kazalo, da bo vreme lepó. Tudi barometer ne napoveduje dežja. Danes jutraj je kazal 760, temperatura je znašala 20 stopinj. Vče-

raj je bilo jasno samo v Ljubljani, povsod drugod so imeli pa oblačno. Najvišjo temperaturo so imeli tudi včeraj v Skoplju in sicer 33 stopinj. V Beogradu in Sarajevu je bilo 30, v Mariboru 26, v Zagrebu in Splitu 25, v Ljubljani 23.8. Temperatura je torej v nekaterih krajih znatno poskočila, kar ni čuda, ker se itak bliža poletje.

Jutrišnja nedelja naj velja

obisku
Ljublj. velesejma!
Poco dne pri menadri koncert večjaše godbe

Iz Ljubljane

—lj Gremilj trgovcev v Ljubljani sporoča z ozirom na današnjo objavo o prihodu članov trgovskega in obrtniškega društva »Hagebund« iz Grada, da gostuje po sporočilu uprave ljubljanske velesejma ne pridejo danes, temveč še le tolekom jutrišnjega dneva v posameznih skupinah. Vsi tedga odpade vsak sprejem gostov v smislu prej določenega programa. Načelstvo.

—lj Ljubljanskemu obrtništvu! Ker pri-spejo obrtniki in trgovci iz Grada, člani »Hagebunda«, posamezno šele jutri, odpade danes prijateljski večer v Unijonu.

lj Župan dr. Puc je te dni po občinski seji nenadno hudo obolel, a se mu je zdravstveno stanje danes že obrnilo na boljše ter se nahaja na potu nazajga okrevanja.

—lj Is tajne seje ljubljanskega občinskega sveta. V mestno službo se je sprejelo med. dr. Franto Misa. V višje činovne razrede so napredovali: lic. prof. dr. Ivan Lah, hran. podtajnik Ivan Majcen, mag. uradniki Albert Derganc, Rudolf Juvan, Matej Čadež in gozdar Motlikovič. V XI. čin. razred se je uvrstilo praktikanke Vinko Zoriča, Stanka Flegarija in Lenarta Zupana, Borisa Sokliča in pom. uradnik Leo Potočnikovo. Oficijantom oz. uradnikom so se imenovali doh. prejem. uradnik Ivan Tomazič, paznika Cirila Gregorica, pom. uradnice Anico Kebrovo, Minko Rajnarjevo, Terezijo Berghauserjevo in Angelo Pristovo. V višje plačilne stopnje so napredovali oficijanti: Tomaž Igljič, Josip Podlogar in Ivan Pavšek, oficijantke: Marica Milnar - Zemanova, Ela Samuda - Golobičeva in Marija Peternelova, mestna vrtnarja Fran Novotny in Josip Jilek, hlevski nadzornik Jakob Gajšek, elektr. strojnika Anton Dekleva in Anton Varšek, kurjača Ivan Hvasčija in Anton Zemljak, monterji Viktor Dragar, Ivan Hribar, Ivan Gantar, Josip Bernot, Ignacij Mihevc in Franc Sluga, pokl. gas. Vikt. Fatur, pretikalec Franc Sansoni, paznik Fran Milja-vec, mag. sluga Karol Vidmar, Leopold Igljič, Anton Kotnik, Josip Jontez, Fran Lukežič, Alojzij Sadar, Stanislav Sitar in Friderik Šafec, šolska sluginja Marjanca Zupan, reševalec Anton Zdravič, šolski sluga Ivan Umnik, grajski hišnik Jakob Lavtar. Vodilnega monterja Leksandera Kerševana se je uvrstilo v XI. čin. razred. Doh. paznika Rudolfa Čebularja se je imenovalo stalnim pomožnim uradnikom. Istotako tudi hranilnično začas. pom. uradniko Bianco Sterlekarjevo. Stalno se je namestilo in uvrstilo v čin. razred lic. profesor dr. Doro Kokaljovo in lic. učiteljico Josipino Stanonikovo. Lic. suplenta dr. Pavla Karlina se je nastavilo provizorom in se ga uvrstilo v IX. čin. razred. Stalnost se je priznala slugi Ludoviku Ostercu in tržnemu strážniku Viktorju Kvedru, doh. paznikom Josipu Vrhovcu, Ivanu Barliču, Alojziju Zalarju in Ivanu Verbiču. Začasnim doh. paznikom se je imenovalo pogodb. paznike Frana Ažbeta, Frana Farčnika, Ivana Kavčiča in Janka Kuneja. V napredovanje in pokojnino se je vstela delna vojna doba lic. prof. Antonu Vakseljju, Ivanu Polzelniku in dr. Antonu Bajecu. Razlika in VIII. čin. razred se je priznalo lic. prof. Cirilu Peternelju. Vodjo tržne straže Ivana Pavlina se je trajno vpojkilo in mu priznalo naslov mag. oficijanta. Vpojkjenemu mag. slugi Rudolfu Aplencu se je podelilo naslov mag. oficijanta.

—lj Dar fondu za Akademijo in Galerijo. Ga. Vida dr. Novakova, odvetnikova soproga v Ljubljani, je darovala znesek 1000 dinarjev fondu za Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo. Iskrena hvala!

—lj Ob sklepu posmrtnih razstave slikarice Ivane Kobilice je darovala Ga. Cirila Stebi - Pleško Narodni galeriji 300 Din. Spoštovani članici razstavnega pokroviteljskega odbora iskrena hvala.

—lj Zborni atolej Franjo Radovan, nasproti velesejma, začasa šolskih počitnic ob sobotah, nedeljah in ponedelkih za p.r.t. Druge dneve normalno odprt. 478n

—lj Ljudski kino (Ideal) predvaja danes in jutri v nedeljo krasno filmsko delo »Črni Pierrot«, oba dela v enem sporedu. Dve-urne predstave. V glavni vlogi ljubljane kinopublike nenadkriljivi Harry Piel. Predstave se vrše danes ob 16.30 in 21. Jutri, v nedeljo, predstave ob 3., 5., 7., 9. uri. Cene sedežem 3 Din 5 Din.

—lj Berlin - srce Nemčije. (Prihodnje in zadnje filmsko predavanje ZKD v tej sezoni.) K sklepu letošnje tako izredno bogate sezone kulturnih in poučnih filmov predvaja ZKD jutri v nedeljo izredno zanimiv in poučen velefilm, ki nam kaže dnevno življenje in vrvenje v milijonskem glavnem mestu Nemčije, v Berlinu. S filma posnemamo velikanski poučni promet od jutra do pozne večera, vidimo mesto v zgodnjih jutranjih urah, množice na delo hitčih delavcev, razvidimo krasne ulice, trge, mostove, javna poslopja itd. Skratka, film je izredno zanimiv in poučen. Predstava v nedeljo ob 11. popoldne.

—lj K motociklistični dirki se pripravljajo naslednja pota: za avtomobile in vozove po Zaloški cesti do kapelice pred Studencem, kjer kreneš na levo. Za pešce pot skozi Selo in potem ob progi do dirkališča. — Propagandna vožnja se bo vršila v nedeljo jutraj po naslednjih ulicah: Celovška, Bleiweisova, Rimska, Gojzova cesta, Stari trg, Mestni trg, Kopitarjeva, Resljeva, Masarykova, Miklošičeva ulica, Marijin trg, Prešernova ul. skozi Šelemburgo-

vo na Kongresni trg. Zbirališče točno ob pol 11. popoldne na igrišču »Ilirije« ob Celovški cesti. Dirkači, ki startajo, se opozarjajo, da so točno ob 14. zbrani na dirkališču. Dokumente motorja le prinesiti seboj. Funkcionarji naj bodo zbrani na dirkališču točno ob pol 14. Kolesarji naj pridejo točno ob pol 14. korporativno na dirkališče, kjer dobe vstopnice pri glavni blagajni. Darila za zmagovalce so razstavljena pri trvdki J. Rojina na Aleksandrovi cesti in vzbujajo občo pozornost. Občinstvo se opozarja, da kupi vstopnice že v predprodaji, da ne bo pri blagajnah prevelikega navela. Vstopnice se dobe v trgovinah: J. Gorec, Jugo Auto, Fr. Batjel, J. Vesel, The Rex Co., Fr. Kham. Oskrbno bufeta na dirkališču je prevzela restavracija »Uran«. Cene bodo normalne.

—lj Najnovejše bluze: Kristofič-Bučar.

Srbsko javno mnenje o dr. Korošcu

Minister, ki ne spoštuje zakonov svoje države, izgublja pravico do spoštovanja.

Naši klerikalni listi bi radi prikazali zadnje dogodke v Beogradu in drugod povodom demonstracij proti nettunskim konvencijam kot malenkostne incidente, ki so jih izvajali neodgovorni demagogi, pred vsem samostojni demokrati ali — kakor pišeta »Domoljub« in »Slov. Gospodar« — liberalci, ki hujskajo na vojno. Vsekakor pa je zanimivo, kako mnenje ima o njih srbska javnost. Posebno zanimivo je za nas, kako sodbo ima o notranjem ministru dr. Korošču in njegovih državnih sposobnostih. Zato je prav, da navedemo, kaj piše o vsem beograjska »Politika«, ki je naklonjena vlad in nikakor ne opozicij. V številki od 7. t. m. objavlja na uvodnem mestu članek o odgovornosti dr. Korošca, ki pomenja hudo obsodbo dr. Koroščevega početja kakor tudi nastopa celotne vlade ob zadnjih dogodkih. Dr. Korošca doži naravnost kršitve zakonov, obenem pa tudi pojasnjuje dogodke pri beograjskih demonstracijah, o katerih je bilo prvotno listom prepovedano poročati v podrobnosti. »Politika« piše:

»Sklep vlade g. Vukičevića, da ratificira nettunske konvencije, in zadrski dogodki so izjavili upravičeno razburjenje v vsej državi. Protesti in demonstracije so se vrstili drug za drugim. V Beogradu je tekla tudi kri. V tako težki atmosferi je bilo naravno, da se odloči vlada za gotove ukrepe in ne dopusti, da se dogodki, kar bi bila njena dolžnost preprečiti. Zakaj, čeprav so demonstracije z enim mahom duhovno zedinile ves naš narod od Strumice in Skoplja do Ljubljane in Splita, vendar bi lahko imele kakor vsake demonstracije tako širokega obsega tudi težje posledice, celo ponižanje države. Najmanj pa morajo želiti svoji državi ponižanje oni, ki so tako odločno nastopili v obrambo njenega dostojanstva. Napadi na tuje konzulate in poslanstva vodijo k ponižanju države in tako tudi k ponižanju naroda. Moramo podlagi vsake demonstracije ubija napad na nezaščiten tuje v lastni hiši, pa naj bodo kdorkoli in naj se vedejo kakorkoli. In ne more se obsojiti nobena vlada, tudi ne vlada g. Vukičevića, ker je ukrenila vse potrebno, da se prepreči napadi na poslanstva in konzulate Italije in njene predstavnike. Do tu je šla dolžnost vsake vlade, pa tudi vlade g. Vukičevića. Toda samo do tu. Vse, kar se je delalo in storilo preko tega, pa je čista zloraba oblasti ali nespretnost, ali oboje, kakor se nam zdi. Pa naj bo čista zloraba ali nespretnost ali oboje, jasno je, da dr. Korošec, ki je imel izvesti od vlade sklenjene ukrepe, ni bil na višini svojega položaja, in prav tako tudi ne njemu podrejeni organi.

Sedaj, ko so se duhovi nekoliko pomirili tako med narodom kakor v notranjem ministristvu in v upravi mesta Beograda, kjer je žal tudi bilo potrebno, da se pomirijo duhovi, sedaj, ko vsaj upamo, da je tudi konec neumestnih prepovedi zborovanj in listov, se more govoriti z večjo mirmostjo in povdariti objektivnejše odgovornosti vsakogar.

Kaznjiva nespretnost je bila dopustiti

Iz Celja

—c Telovska procesija se je pri farni cerkvi vršila slovesno, vendar pa ne tako, kakor druga leta. Opazilo se je, da se pri isti ne nosijo več opatske insignije, kakor prejšnja leta. Tudi so se v farni cerkvi opustile običajne pontifikalne maše, ki so se za prejšnjih opatov vedno vršile ob večjih praznikih. Menda vera tudi tukaj peša! Procesije se je udeležilo vojaštvo, ki je pri evangelijski oddalo salve, ter zastopniki vojaških in civilnih oblasti.

—c Z adaptacijo stare deške okoliške šole so pričeli te dni. Vrši se prezidavanje. Kakor znano, je poslopje kupila Delavska zbornica in bodo v istem imele sedež razne delavske organizacije.

—c Javna telovadba Celjskega Sokola se vrši v nedeljo 10. t. m. popoldne na dvorišču mestne osnovne šole. Nastopijo vsi oddelki.

—c Javna telovadba Celjskega Sokola se vrši jutri popoldne ob 16. uri na dvorišču mestne osnovne šole. Posetite jo v obilnem številu.

—c Z gradnjo vodovoda v Zavodni pri Celju se bo pričelo v kratkem. Te dni se vrši komisijsni ogled, kakor se prične z delom. Oblastni odbor je za napravo vodovoda dovolil prispevek Din 25.000.

—c Občni zbor društva »Celjski dom« se vrši v četrtek, dne 14. junija ob pol 9. uri zvečer v klubovi sobi Celjskega doma. Člani društva so vabljani k obilni udeležbi.

—c Nočno lekarniško službo opravlja od sobote 9. t. m. do petka 15. t. m. lekarna »Pri Mariji Pomagaj« na Glavnem trgu.

—lj Ljubljanski Sokol ponovno vabi na svoj jutrišnji pešizlet na Vikerče pod Šmarno goro, združen z naraščajskim izletom ter izletom moške in ženske dece. Odhod točno ob 8 zjutraj izpred Narodnega doma, povratek med 7. in 8. uro zvečer. Prehrano in pribor naj vzame vsakdo seboj. Piknik se bo vršil v gozdu, na posestvu brata J. Fiala. Zdravo! — O d b o r.

—lj Jeklene valjene zastore ter vsa ključničarska dela izvršuje ter se pripravlja za cenjena naročila ključničarstvo Avgust Martinčič, Ljubljana, Rimska cesta 14. Glej današnji inserat.



Ako piješ Buddha čaj uživaš že na zemlji raj

neumestni napad na Dijaški dom. Ako se je policija bala, da bi dijak prišli iz doma ter odšli k italijanskemu poslanstvu, naj bi dom blokirali v potrebni oddaljenosti in namen bi bil dosežen.

Kaznjiva nespretnost je bila odredba, naj se vdere v nabito polno dvorano »Ruskega carja« in to z golim orožjem. »Barikade« so padle, ulice so bile razčiščene, del demonstrantov pa je bil pregnan v dvorano, že itak prenapolnjeno. Orožništvo, ki je bilo spočetka res potrepljivo in pod dobrim vodstvom, je izgubilo potrpljenje. Kljub temu se je instinktivno ustavilo, čim je porušilo barikade in očistilo ulice okoli »Ruskega carja«. Uprava mesta in notranje ministristvo sta bila takoj o tem obveščena. Tedaj je od tam prišla odredba: »Razženite vse, tudi one znotraj!« In tako je prišlo do nečlovečnega vpada v dvorano, do streljanja, do prelivanja krvi pa tudi do nedolžnih žrtve. Ker že niso ostali pri blokadi prostora, kjer so bile barikade, ni bilo nič bolj naravnega, kakor ustaviti se pred samo dvorano in poslopjem ter ga blokirati, izpuščati nato posameznike, ker bi se demonstranti naveličali sedeti celo noč notri, naj jih izpuste, in spuščati bi drugega za drugim. Tako dela policija po vsem svetu in tako bi se izgubili krvi, ki pada danes na glavo dr. Korošca. To so kaznjive nespretnosti in tu mora priti do sankcij.

Dr. Korošec pa ni ostal samo pri tem. Prepovedal je shode stranki, katere sedanja politika je sicer podvržena kritiki, ki pa ima pravico do zborovanj, dokler velja v državi zakon o zborovanjih in združevanju in dokler se stranka sama ne postavi pod zakon o zaščiti države. Kar pa se je zgodilo, je čista zloraba oblasti.

Dr. Korošec ni ostal niti pri tem. Prepovedal je dve številki »Novosti«, dve številki »Reči« in eno številko »Politike«. (Tu navaja list nezakonito postopanje pri konfiskaciji listov). In sedaj pride najznačilnejše. Sodišče je razveljavilo prepovedi listov drugo za drugim, dr. Korošec pa nadalje prepoveduje liste drugega za drugim. Vsak sodni sklep pomeni novo ugotovitev težke zlorabe oblasti. Tako sistematsko razveljavljanje prepovedi pomenja dejansko direktno obsojanje dr. Korošca kot notranjega ministra. Dr. Koroščevo trdovitost in njegova čudovita vztrajnost pri slabem delu jasno dokazuje njegovo nesposobnost za tako občutljivo mesto, kakor je pri nas notranje ministristvo.

Minister, ki ne spoštuje zakonov svoje države, izgublja pravico do spoštovanja. Vlada, ki postavlja svojo voljo nad zakone, je v nevarnosti, da postavi sebe izven zakonov. Kdor te velike resnice ne razume ni sposoben za upravo države.

Navedi smo mnenje odličnega beograjskega lista zato, ker se prav sedaj bje v Narodni skupščini boj za obtožbo notranjega ministra dr. Korošca, ki jo je vložila proti njemu KDK, da bi mogla naša javnost pravilneje presojati položaj.

Aforizmi

— V ljubezni je žena vedno pod svoj streho, mož je pa samo povabljeni gost.

— Zakon je edina prava pustolovščina.

— Največji zaklad nam daje ljubezen s tem, da nas nauči verovati v njo. — Kadar sodimo o ženskah, radi pozabimo, kako težko je biti ženska.

— Najlepši trenutek v ljubezni in edini, ki nas omami, je predigra in poljub.

A kaj potem?

Zdravnik: Zdravilo, ki ga vam predpišem, je zelo grenko. Kadar ga vzamete, izpijte kozarec vode, da preženete neprijeten okus.

Bolnik: A kaj naj pijem, da preženem neprijeten okus vode?

Dobra kobila.

Kmet prodaja kobilo na sejmu.

— Ali ima kako napako? vpraša mešetar.

— Nobene.

— Ali ni bojazljiva?

— Seveda ne. Vso noč stoji sama v konjušnici, pa se nič ne boji.

Trpežni slammik.

— Ali verjamate, prijatelji, da sem nosil slammik tri leta?

— Tri leta? Kako da se ti ni raztrgal?

— Prvo leto sem kupil nov trak, drugo leto novo podlogo, tretje leto sem ga pa zamenjal v kavarni za

--- Moda ---



Dva vzorca elegantnih pulverov, ki so tudi letos zelo moderni.

Kramljanje o ljubezni

Usoda je največji anarhist in razbojnik. Ne priznava nobenih zakonov in samozavestno ignorira logiko. Postavi na glavo vse naše »človek bi mislil, da...« naravno bi bilo, da bi... »pričakovati bi bilo da...« itd. Največjo zmešnjavo dela usoda v razmerju človeka do človeka, ker združuje v ljubezni in zakonu tako nesrodne tipe, da ne velja zanje niti parodoksalna teorija o ekstremih, ki se privlačujejo. Mnogo je grdih, omejenih, dolgočasnih in okornih žensk, ki jih možje ali ljubčki iskreno in zvesto ljubijo, na drugi strani pa vidimo lepe, inteligentne, fine in dražestne žene, ki jih možje in vsakomur varajo. Z ljubeznijo je nekako tako, kakor z morsko boleznijo. 50 povsem različnih sredstev učinkuje ali pa tudi ne. Nekateri ženske si pomagajo na ta način, da javno kažejo svojo ljubezen, druge pa dosežejo isti uspeh, ne da bi se sploh zmenile za možke. Nekateri igrajo v možki družbi vlogo navnihi deklet, druge se pa vedejo kot prave razuzdankice. Pot do moškega srca vodi po nešteti ovinkih in ženska, ki hoče ovijati moške okrog prsta, mora to dobro vedeti. Najvažnejšo vlogo v borbi za možko srce pa igrajo tako zane čisto ženske lastnosti. Čisto ženska je n. pr. instinktivna modrost onih žensk, ki se izogibljive vsega, kar bi moglo vzbuditi v možkih zavest, da so jim v intelektualnem pogledu enake ali pa da jih v marsičem celo prekašajo. Noben mož, ki pa naj ima še tako moderne nazore, ne trpi, da bi ga ženska osramotila. Morda je to podedovano že od Adama ali pa je le medel spomin na otroška leta, na vse potoke, ki jih je on kot šletni deček igral prekočil, dočim je njegova družica hodila po drugem bregu in se ni upala preskočiti potoka. Mo-

ški se morda podzavedno spominja vseh onih visokih hrust ali jablan, na katere je kot deček splezal, dočim je njegova družica potrpežljivo čakala, da ji vrže z najvišje veje hrust ali jabolko. Čisto ženska je tudi sposobnost uveljaviti svojo voljo tako, da se zdi, kakor da bi se ženska uklonila moževi volji. Stara prislovica, da je mož glava rodbine, žena pa vrat, ki to glavo suče, velja dandanašnji prav tako, kakor je veljala pred 60 leti. Čisto žensko je tudi prizadevanje pretežne večine žensk, ki hočejo biti vedno in povsod najlepše in najbolj dražestne. Lepota je bila in ostane najsigurnejše sredstvo, s katerim si ženska ugleda pot do moškega srca. Toda pojem lepote se menja. V tem pogledu je čisto ženska lepota zadnje čase mnogo izgubila na svoji vrednosti. Nova doba je po vrsti odpravila glavne znake lepote, bujna nedrija, dolge goste lase in okrogla meča. Zdjaj so v modi vitke, suhe ženske, za katere se pa ogrevajo samo oni možiki, ki se ravna tudi drugače strogo po modi. V tem pogledu je žensko telo prej izgubilo nego pridobilo na svojih čarih.

Štirioglati dežniki in univerzalni prstan

So ljudje, ki jim nihče ne ustreže in ki jim ni nobena stvar všeč, so pa tudi taki, ki se jim zdi, vse krasno, prijetno, originalno in prikupljivo. V svojih nazorih se ljudje nikoli ne strinja, in to velja tudi za modo. Modne novotarije in prismođarije so že davno razdelile ljubitelje mode v dve skupini. Se nikoli se pa modni ni posrečilo razdeliti ljudi tako, kakor z zadnjimi novotarijami. Dežniki in solnčniki so bili že od nekdaj okrogli. Zdjaj so pa postali na-

enkrat štirioglati in vse pariške trgovine jih imajo že v izlozih. Zapirajo se enako gladko kakor okrogli, ime so pa dobili po znamenitem francoskem kopalšču Deauville. V vsaki pariški trgovini s svilo dobite štirioglate dežnike vseh barv. Za vsako obleko in vsak klobuk imajo pariške modne trgovine poseben štirioglat dežnik. Nam, ki ne živimo v vrtincu modnih novotarij, se zde štirioglati dežniki čudni in morda celo neokusni. Parižanke so pa tako navdušene zanje, da jih industrija komaj sprti izdeluje.

To pa še ni vse. Pariški draguljarji so si izmislili prstan, ki je prikladen za vsako bleko. Narejen je iz platine in ima vdelenih 12 draguljev, ki se s pomočjo malega mehanizma izpreminjajo. Obroč prstana, okrašen z briljanti, ostane, kamen v sredini se pa lahko zamenja tako, da nosimo zdaj ametist ali turkiz, zdaj zopet rubin ali topaz. S tem odpade skrb za dragulje, kajti da ma se lahko pokaže v družbi vsak večer z novim prstanom, ki je pa ostal v resnici isti, samo kamen je drugi.

Ljubosumnost

Zadnje čase je izšlo več znanstvenih razprav o ljubosumnosti, med katerimi naj omenimo zlasti zanimiva izvajanja učenjakov Clerambaulta, Heuyra, Genil-Perina. V njihovih razpravah zavzema ljubosumnost važno mesto. Učenjaki razpravljajo o ljubosumnosti pri živalih in ljudeh. Ljubosumnost se pojavi zlasti v kritični dobi, ko se človek zave, da njegove moči pešajo, in da na trgu ljubezni ne more več uspešno tekmovali z drugimi. Ljubosumnost traja pri človeku do visoke starosti. Človek tako hrepeni po ljubezni, da skuša fizične moči nadomestiti s psihično reakcijo, ki postane na stara leta zelo intenzivna. Zato se čisto dogaja, da iščejo žene stari, ki so že davno opešali.

Normalna ljubosumnost je kakor vse, kar izvira iz ljubezni, tako komplicirana, da se izraža na toliko načinov, kolikor je ljudi. Paul Bourget aplicira ljubosumnost na tri teoretične tipe ljubezni: instinktivno, emotivno in intelektualizirano, ter razločujejo ljubosumnost čustev, srca in glave. Etienne Rey je dejal nekoč, da je ljubezen edina reč na svetu, o koji ni moči reči nič bedastega. Dr. Voivenel je pa pripomnil, da je tem lažje storiti v ljubezni neumnost.

Manj komplicirana je psihopatična ali abnormalna ljubosumnost. Dr. Maurice de Fleury pravi, da postane ljubezen, ki je v normalnih razmerah psihološki pojav, morbidna vedno, kadar se razvija na nevropatičnem polju. Kako važno vlogo igra v ljubezni organizem, nam pripoveduje de Fleury v zabavni storiji o polnočnem ljubosumnežu, ki besni samo pozno ponoči, ko ima prazen želodec in trdno glavo. Mož se pa takoj pomiri, čim se naje.

Shakespeare pravi, da je ljubosumnost zmaj z zelenimi očmi, ki se sam hrani. Ljubosumnost se konča z izčrpanostjo, transformacijo, zamenjavo ali blaznostjo. Ljubosumnost kot blaznost je še manj komplicirana, nego psihopatična ali abnormalna ljubosumnost. Te vrste ljubosumnosti podležejo navadno samo alkoholiki in paranoiki. Vpliv alkohola je tako velik, da so nemški avtorji dolgo razlagali delirij ljubosumnosti kot izraz alkoholizma. Posebno nevaren je pa ljubosumen paranoik, ker je navidez tako trezen in prevdaren, da se je že opetovano pripetilo, da so se dali sodniki in porotniki preslepiti.

Dr. Capgras pripoveduje o materi, ki je bila blazno ljubosumna na svojo hčerko. Dvanajst let je kuhala v sebi ljubosumnost, potem je pa polila hčerko z bencinom in mirno gledala, kako je gorela. Maurice de Fleury in dr. Voivenel se pečata obširno s tipičnim zloči-



Počiščena tla

so želja vsake gospodinje. Zato uporabljajte

Schicht-ov Ominol

nom paranoika, z go. Lefevre, ki je flegmatično ustrelila svojo snaho, na katero je bila ljubosumna. Se zanimivejši primer paranoika opisuje Paul Ginisty, ki pripoveduje o zadnji justifikaciji ženske na Svedskem. Dotična ženska je zvezala svojo snaho, jo privezala k tramu in planila nanjo s sekiro. Mirno je udrihala s sekiro po nesrečni žrtvi in ko je prihitel iz hiše njen sin ter se vrge na okrvavljeno telo svoje žene, ga je mati hladnokrvno ubila s sekiro samo zato, ker se mu je žena smilila. Pred poroto se sploh ni hotela zagovarjati. Vzrok njene delirije mrnje je bila strastna ljubezen do lastnega sina.

Humoristični kotichek

Dobro znamenje.

— Zakaj mislite, da niste na zadnji fotografiji lepi, gospodična?

— Zato, ker je zelo všeč vsem mojim prijateljicam.

Ni se dal.

— Ali znaš držati jezik za zobmi?

— Seveda ga znam.

— Potrebujem 300 Din.

— Zanesi se name. Molčal bom, kar dokor da nisem slišal.

Osveta.

— Vi dajete hčerko gospodu X?

Jaz sem pa mislil, da ga ne morete trpeti.

— Seveda ga ne morem in baš zato mu jo dam.

— Ne razumem, kaj mislite.

— Ne? Le pomislite, kako se mu osvetim, ko postane moja žena njegova tašča.

Pravi poklic.

— Je-li res, da se je lotil vaš mož sedaj politike?

— Res je. Kaj pa naj počne, ko ne zna nič poštenega.

Trajno prijateljstvo.

V neko vas je prispel cirkus. Največja atrakcija je bila kletka z levom, pri katerem je ležalo jagnje. Občinstvo se ni moglo dovolj načuditi temu redkemu prijateljstvu. Nekaj posetnik je vprašal cirkuškega uslužbenca, ki je nadziral kletko:

— Ali lev res nikoli ne plane na jagnje?

— No, veste, zverina ni vedno tako pohlevna, včasih se razkači.

— No, in kaj se zgodi?

— I kaj, drugo jagnje kupimo.

Med berači.

— Ti se delaš sedaj gluhonemega?

— Seveda. Ko sem se delal slepega, so mi ljudje metali gumbje namesto novčičev, zdaj pa vidim, kaj mi dajejo.

Kaznovan ga je.

Oče: Pravkar sem zalotil Janezka, ki je kadil mojo cigareto.

Mati: In kako si ga kaznoval?

— Cigareto je moral pokaditi do konca.

Nalašč ne.

— Vera, zakaj si ne daš odstriči las?

— Samo zato ne, ker mi mož ni prepovedal.

Pri sosedovih molijo pred jedjo očenaš. Triletni Jurček sklene vedno ročice in poslušaj, kako oče moli. V petek, ko je oče dejal »daj nam danes naš vsakdanji kruh«, je Jurček vzkliznil: Ne, kruha pa ne, danes imamo »strudel«.

Pisavo je poznal.

Zdravnik slugi: Nisem bil z vami zadovoljen, Matevž, in zato vam ne morem dati dobrega priporočila.

Sluga: To nič ne de. Kar napišejo naj tako, kakor pišejo recepte.

— Zakaj pa?

— I zato, ker nihče ne bo znal čitati.

— Kaj nisi moj brat? — je vprašala Zina z drhtajočim glasom. — Saj bi vsaj malo tudi moj, vsaj desetino svoje duše in srca pustil pri meni. Ne pozabi priti k meni, če boš nesrečen.

Aleksander Vladimirovič je stegnil roko po denarju.

— Vse ti vrnem. Zinočka, kmau bom bogat.

— Zdjaj pa poidi, prosim te. Saša! Presenečeno jo je pogledal.

— Poidi, skrajni čas je že. Čemu oklevaš? Utrujena sem, ah, kako sem utrujena!

Stopil je k nji. Pogledal ji je v črne oči, v katerih je čital tri leta brezmejno udanost. Te oči so bile zdaj hladne in izgubljale so se nekam v neznane globine.

— Zinočka! Zinočka!

Ona je molčala.

— Moj Zinočka! Ali te smem še zadnjič tako nazvati?

Njeno slabotno telo je zadržalo, toda usta so molčala.

Stopil je nazaj in jo še enkrat objel s pogledom. Pred njim je stal blede nagrobni kamen, v katerem je še utripalo srce.

Pri vratih se je ustavil.

Stala je na istem kraju, oči uprte na njegove ustnice.

Odprl je vrata in odšel.

Njegovi nagli koraki so odmevali po hodniku in jasno je bilo, da beži od nje.

Bleda žena se je premaknila.

Nato je omahnila na kolena pred ikono in sklenila roke. Dolgo je klečala in molila. Naposled je stopila pred zrcalo in zašepetala:

— Nič ne de. Se bom že kako preživljala tudi z detetom. Dobro, da je odšel, ker me ne ljubi več. Ali naj bi mu povedala? Ne? Morda, ko se dete rodi. Toda ne! Bil bi nesrečen.

Sonja Špalova.

Zinočka

Seznanišla sta se na univerzi. Zinaidi Petrovni je bilo 20, Aleksandru Vladimiroviču 24 let. Ona nizke postave, črni japonsko poševnih oči s črno buhiglavico. On, visok, širokopleč, svetlih oči in svetlih las, je bil podoben mladem bogu iz slovanskih bajk. Oba sta študirala medicino.

Preživela sta skupaj tri leta.

Zdjaj hotela vsak sebi.

Aleksander Vladimirovič stoji zamišljen pri oknu. Zinaida Petrovna pa sedi na ogoljumen linoletu in tiho vzdihuje.

— No, poglej, Zinočka, saj je bilo vse tako čudovito. Čemu bi se mučila? Ljubila sva, to je vse. Živela sva skupaj in se vnaprej sva si obljubila, da ostaneva skupaj samo dotlej, dokler bo nama ta način življenja ugaljal. Oba sva zdaj prosta, ne ti, ne jaz nimam nobenih obveznosti.

Zinaida Petrovna molči.

— Priznaj, Zinočka da bi bila oba uničena. Te bede ni mogoče več prenašati. Jaz se bogato oženim, pa tudi ti se lahko dobro omožiš. Čemu bi se torej mučila? Kakšne izgleda imamo mi emigranti med Čehi glede samostojnosti? Mar hočeš vse življenje prežebati v tej mračni sobici z razgledom na umazano dvorišče? Ali hočeš hoditi v ponošeni obleki in pošvedranih čevljih? Mar hočeš do smrti gladovati?

— Saj nisva gladovala, Saša, — je dejala Zina.

— Jaz ne, pač pa ti, ki raje nisi jedla, samo da jaz nisem bil lačen. Zdjaj vem vse. Tega ti ne morem odpustiti. Le poglej se, kako si suha, blede in slabotna!

— Da, toda samo zato, ker me hočeš zapustiti, — je zašepetala dekle in

solze so ji pritekale iz oči.

Stopil k nji.

Zinočka!

Pogledala ga je.

— Saša! Ne morem te razumeti. Saj sva bila tako srečna! Zakaj ni mogoče večno tako živeti? Kaj naj počnem brez tebe, kaj bo z menoj?

— Končaj študije ali pa se omožiš.

Saj si stara šele 23 let in sama veš, kako radi se ozirajo možiki za teboj.

— Nikoli se ne omožim, Saša.

— Ne blebetaj neumnosti.

— Nikoli več ne bom srečna, — je vzdihnila Zinočka.

— No, vse bo dobro, čas je najboljši zdravnik, pozabiš, kaj je bilo med nama, in življenje pojdi svoje pot, — jo je tolažil Aleksander Vladimirovič.

— A zakaj odhajaš že zdaj? — je vprašala Zinočka vsa blede.

— Mar naj čakam, da moja nevesta vse zve in da se zaroka razdere? Zdjaj se ne da več oklevati. Veže me častna beseda.

Začel je hoditi po sobi mimo Zine, ki si je zakrila obraz z rokami in bridko zaplakala.

— No, Zinočka, čas je, da grem!

Stopil je k nji in skušal dvigniti njeno glavo. Toda ona je začela kričati, z nogami in rokami je razbijala po tleh.

— Zina! Zinočka! Če boš taka, te začnem sovražiti, — je zagrozil Saša in sedel k nji.

— Zinočka moja! Dušica! Rotim te, odpusti mi, saj ne morem drugače. Se vedno te imam rad, dušica moja. Šele zdaj čutim, kako te imam rad. Nikoli ne pozabim teh treh let. Ah, Zinočka, kako sva bila srečna! Daleč od doma sva si nagradila vse, kar sva le mogla. Hvaležen sem ti za veliko srečo in za vso tvojo ljubezen.

— Zakaj se ti trese glas? Zakaj imaš

solzne oči? — je vprašala Zina v Sašinem naročju.

— Mar misliš, da mi je lahko? Vse življenje mi boš stala pred očmi, tvoj smehljaj bom videl noč in dan in tvoje solze mi zagrene vse.

— Zakaj, Saša? Zakaj? Saj bi rada, da bi bil vedno srečen. Vse storim, kar želiš, ker te ljubim.

Položila mu je glavo na prsa.

— Kako močno utripa! Ali se spominjaš prvih dni najine ljubezni? Opetovano si mi dejal: čuj, kaj ti pripoveduje moje srce!

— Zinočka, ne govori o tem, da ne bo ločitev še težja. Vse vem. Nobene besede nisem pozabil, vse mi je ostalo živo v spominu. Toda zdaj se morava ločiti in izbrisati iz spomina vse.

Poljublil jo je.

— Zbogom, Zinočka! In še enkrat hvala za vse.

— Saša!

Njen krič ga je presunil.

— Toda jaz nočem, nočem. Saša, bojim se! Prosim te, dragi Saša, ne zapusti me! Zakaj ne vrneš besede oni drugi, ki mi je ukradla tvoje srce? Bogata je, roditelje ima. Češka je njena domovina. Ne pretrepala bi niti stoti del tega, kar čaka mene. Ne smeš oditi. Ne odidi, ah, me odidi!

Zvijala se je v njegovem objemu in skrivala glavo na njegova prsa.

— Zinočka, zdaj je že prepozno. Dal sem besedo, tam se že vse pripravlja k poroki. Praviš, da storiš vse, kar želim. Torej — da te ne vidim več obkovan in obupane.

Zina je prebledela in nehala plakati.

— Da, da, da!

Sicer ti pa še nisem vsega povedal. Ne veš še, da je ona druga noseča. Da. Jaz sem oče deteta, ki ga nosi pod srcem. Razumeš zdaj, da ni drugega izhoda?

Zina je odprla usta in molčala. Zatisnila je oči in prebledela.

— Nič ne de, — je zašepetala. — Zbogom. Saša! Ali ničesar ne potrebuješ?

— Zinočka! Ti si angelsko bitje — je dejal Saša globoko ginjen. — Tvoja plemenitost me je spravila v zadrego. Sram me je.

— Ali ničesar ne potrebuješ. Saša? je ponovila in se trpko nasmehnila.

— Dragica, ali mi moreš odpustiti, da ravnam tako kruto s teboj? Se ne jeziš?

— Nikoli se ne bom jezila nate, Saša!

— No torej, snemi mi krasni prstan, ki si mi ga dala. Ne morem ga nositi, ona vprašuje, odkod ga imam in čegav je — in ne dovoli tega.

— Nočeš mojega prstana? — se je začudila Zina.

— Ne morem, ne morem, dušica, bil bi v mojem zakonu kamen spotike in vzrok neprestanih preprirov.

Zina je snela svoj prstan z Aleksandrovega prsta. Malo so se si sicer tresle roke, zato je pa čutila v srcu nekaj hladnega. Kar se je izpreminjalo v led. V očeh so se ji še poznali sledovi solz, toda na njihovem črnem dnu se je že zasvetila iskra resignacije.

Stopila je k omari in ponudila Saši nekaj, stokronskih bankovcev.

— Vzem — je dejala, — nočem, da bi ti ona kupila, kar potrebuješ. Vem, da nimaš denarja. Meni pa zadostuje zdaj malo, a poleg tega se mi obeta za prevode večji honorar.

— Zinočka! Saj ne smem! To je tvoj denar, — se je branil Saša.

— Toda jaz hočem, da ga vzameš. Če me nočeš žaliti in če me le količkaj spoštuiš, vzameš ta denar.

— Zinočka! Ne morem. Preveč me je sram!

Človek v borbi z elementarnimi silami

Zgodovina ekspedicij na severni tečaj. — Že od razvoja letalstva je zahteval severni tečaj mnogo človeških žrtev. — Največje katastrofe v polarnem ozemlju.

Pomožne ekspedicije

Švedska pomožna ekspedicija, ki jo iskala Nobilovo ekspedicijo, je dobila povelje za odhod. Ekspedicija obstoji iz treh aeroplanov, s katerimi polet v polarne kraje trije piloti, trije opazovalci, trije zdravniki, trije meteorologi, trije radiotelefonisti in trije mehaniki. Ekspedicijo vodi mornariški kapitan Tornberg. Aeroplani polet v Gottenburg, od koder jih pripeljejo s parnikom »Tanja« v Narvik. Drugi parnik »Quest« odpelje udeležence pomožne ekspedicije in njihovo opremo. Iz Narvika odpluje oba parnika v kratkem na Spitzbergo.

Ruska rešilna ekspedicija je odpotovala iz Petrograda v Arhangelsk. Ruski hidroplan bo letal nad ozemljem Nove Zemlje in zemlje Franca Jožefa. Preiskal bo vso okoličnico v razdalji 150 km. Norveško vojno ministrstvo poroča, da je poročnik Lützow-Holm preiskal vso obalo na severu Norveške in vse bližnje otoke, da pa ni opazil nobenih sledov o Amundsenovi ekspediciji. Sedaj preiskuje vzhodni del polarnega ozemlja.

Rešitev skoro izključena

Za usodo Nobilove ekspedicije so se torej zavzela države, ki razpolagajo z vsemi tehničnimi pripomočki in preiskovalnimi raziskovalci polarnih krajev. Toda vse kaže, da tudi to ne bo pomagalo in da je usoda Nobilove ekspedicije zapuščenost. Polarni kraji so namreč poletji za rešilne ekspedicije skoro nedostopni in če ne prihitijo Nobilu na pomoč srečno naključje, čaka njega in njegovo ekspedicijo ista usoda, kakor je zadela že mnoge raziskovalce polarnih krajev.

Zgodovina polarnih ekspedicij

Zgodovina raziskovanja severnega tečaja je z družena s tragiko ekspedicij, ki so se ponesrečile in našle po nepopisnih mukah strašno smrt v polarnem ledu. Toda te tragedije niso odvrnile novih pionirjev od novih državnih ekspedicij v neznane polarne kraje. Prvotno so skušali raziskovalci doseči severni tečaj z ladjami in sanmi, v katere so bili vpreženi vsi. Toda to se jim ni posrečilo. Primitivne ekspedicije z ladjami in sanmi so pripravljali mesece in mesece, toda izpostavljene so bile velikim naporom in pomanjkanju, poleg tega pa niso razpolagale s potrebnimi tehničnimi pripomočki in tako je doletela po vrsti vse tragična usoda. Šele ko se je razvil moderno letalstvo, je nastala v raziskovanju polarnih krajev nova etapa in drzni letalci so dosegli cilj, po katerem so dolga leta zaman hrepeneli njihovi predhodniki.

Žrtve polarnih krajev

Pred dobrimi 20 leti je skušal ameriški zgodovinar polarnih ekspedicij Thomas Woodland sestaviti statistiko žrtev, ki so jih zahtevale ekspedicije v severne polarne kraje. Njegova statistika pa sega samo do začetka preteklega stoletja. V letih 1800 do 1830 je našlo po tej statistiki tragično smrt na ekspedicijah v severne polarne kraje 57 raziskovalcev. Od leta 1831 do 1870 je narastlo to število na 107, od leta 1870 do 1900 pa že na 312. Pa tudi pozneje je zahteval severni tečaj mnogo žrtev. Največ človeških življenj je doprinesla na oltar znanosti Amerika, na katero odpade 52% žrtev severnega tečaja. Na drugem mestu je Norveška z 21, na tretjem Danska s 14, na četrtem Francija z 9, na petem Nemčija s 6%. Razmeroma najbolj prizadeta je bila Danska, kati vsak osmi udeleženec danskih polarnih ekspedicij je našel v večnem ledu polarnih krajev tragično smrt.

Ena najstrašnejših in obenem najdržnejših ekspedicij na severni tečaj, ki jo je organiziral Holanec Vilem Barents v l. 1594 do 1597, je značilna za vse ponesrečene polarne ekspedicije. Ta drzni raziskovalec polarnih krajev, ki je prvi dosegel zapadno obalo Nove Zemlje, je priplul l. 1596 do Spitzberga in je moral s svojo posadko prezimovati v polarnih krajih, kjer je začel med ledeno gore tako, da ni mogel nadaljevati poti. Spomladni je hotel doseči kopno, pri tem pa je našel tragično smrt. Nekateri udeleženci ekspedicije so se srečno vrnili in prinesli vesti o nepopisnem trpljenju ekspedicije. Šele čez 300 let so našli kočo, v kateri je nesrečni Barents prezimoval.

Najstrašnejše katastrofe

Najstrašnejša katastrofa, ki se je sploh kdaj odigrala v polarnih krajih, je bila katastrofa ekspedicije anleškega pomorščaka Franklina. Že njegova prva ekspedicija l. 1823. se je končala s tem, da se je vrnilo od 23 moških Franklinovega spremstva samo 5, vsi drugi so pa podlegli mrazu in lakoti. Še bolj tragičen je bil konec druge Franklinove ekspedicije l. 1845. Posadka Franklinovih ladij »Erebus« in »Terror« je šla 138 moških, od katerih se ni nihče vrnil. Franklinova tragedija je vplivala na raziskovanje polarnih krajev bolj, nego katerikoli drugi dogodek, kajti rešilne ekspedicije so našle samo neznatne sledove o Franklinovi usodi, pač so pa napravile druga važna odkritja. Zdi se, da je Franklin več let blodil s svojo ekspedicijo po ledeni puščavi.

Franklinova ekspedicija je imela sicer hrane za pet let, toda kmalu se je izkazalo, da večina živil ni bila užitna.

Strašna je bila tudi usoda polarnega raziskovalca Hudsona. Daleč na severu se je uprlo njegovo moštvo in izkrcalo Hudsona s petimi zvestimi mornarji in njegovim sinčkom v čoln. Tako je bil Hudson s sinčkom in zvestimi mornarji iznočen na milost in nemilost divjim elementom, ki zapirajo raziskovalcem pot na severni tečaj.

Tudi po zraku ne gre

Ko se je začela razvijati pred dobrimi 30 leti letalska tehnika, so začeli razmišljati o balonu kot novem prometnem sredstvu, s katerim bi se dal doseči severni tečaj. Pa tudi ta napredek je zahteval svoje žrtve. Kot prva žrtev poleta na severni tečaj je padel švedski inženjer Salomon Andree, ki je poletel 11. junija 1897. s svojima spremljevalcema Frankelom in Strömgbergom v balonu na Spitzbergo v nadi, da preleti severni tečaj in pristane na Aljaski. Andree je bil sicer učen mož, toda v zrakoplovstvu ni imel prakse. Njegov načrt je bil za takratne razmere taklo fantastičen, da so strokovnjaki drzne letalce že vnaprej obsodili na smrt. Pot, ki jo je hotel Andree preleteti v balonu, je znašal nad 3.000 km, dočim ni do takrat v balonu preletel nihče več, nego 300 km. Letalci so bili popolnoma odvisni od vetra, kar se njihov balon ni dal voziti tako, kakor moderni zrakoplovi. Žal se je proročanje strokovnjakov in pesimistov izpolnilo. Poštni golob je prinesel zadnjo vest o Andreevi ekspediciji. Andree je z obema spremljevalcema brez sledu izginil v polarnem ozemlju in človeštvo še sedaj ne ve, kakšna usoda ga je doletela. Labradorski misijonarji so čez nekaj let prinesli vest, da je moral Andree pristati in da so ga Eskimi ubili. Ta vest pa ni potrjena.

Najnovejša ekspedicije

Po tem tragičnem dogodku je minilo nad 25 let. Razvoj letalstva je pospešil zanimanje za severni tečaj in že l. 1923. je skušal švicarski letalec Mittelholzer kot prvi z letalom doseči severni tečaj. Startal je na Spitzbergu, toda že na prvi etapi se mu je pokvaril magnet in tako ni mogel doseči svojega cilja. Dve leti pozneje se je odločil za polet na severni tečaj znameniti polarni raziskovalec Amundsen. Startal je 21. maja 1925 s Kingsbaya. Zaneslo ga je v polarni led in cel mesec ni bilo o njem ne duha ne sluha. Končno se mu je posrečilo ponovno startati in ubiti strašni smrti v večnem ledu. Severnega tečaja sicer ni dosegel, pač pa je prispeval tako daleč na sever, kakor še nobena ekspedicija. Še istega leta je organiziral Amundsen nov polet na severni tečaj in z zrakoplovom »Norge« je res dosegel svoj cilj. Toda dva dni poprej ga je prehitel ameriški letalec Byrd, ki je z aeroplanom preletel severni tečaj. Letos v aprilu je preletel severni tečaj Amerikan Wilkins, ki je startal na Aljaski in pristal na Spitzbergu. Zadnja ekspedicija je Nobilova, o kateri pa doslej še ni nobenih zanesljivih vesti. Bliznja prihodnost nam pokaže, v koliko so upravičene naše na rešitev in da-li se število žrtev severnega tečaja ne bo pomnožilo še za 17 človeških življenj.



Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Morilno orodje bodočnosti

Že med svetovno vojno so mnogi miroljubni moške naglašali, da pomeni razvoj moderne tehnike nesrečo za človeštvo, ki se pod krinko civilizacije zaveda ali podzvedno zastruplja in ugonablja. V kemičnem zastrupljanju sveta so se najbolj odlikovali Nemci in zopet je Nemčija tista dežela, v kateri se je pojavil odpor proti najnovejši pridobitvi moderne tehnike, proti tako zvanemu raketnemu avtomobilu. Vsak objektivni človek mora priznati, da gre pri tem za najnovejšo, rafinirano konstruirano orodje, ki bi v slučaju vojne širilo strupene pline in ubijalo tisoče nedolžnih ljudi.

Nemški strokovnjak Felix Linke svari vse kulturni svet pred tem peklenskim strojem, ki demonstira človeško surovost pred vsem svetom v zasmeh humanitarnim in miroljubnim akcijam. Linke pravi, da bi bilo žalostno, če bi dali svetovnemu militarizmu, peščici uniformiranih norcev, v roke tako nevarno orodje, kakor je raketni avtomobil, ki predstavlja veliko nevarnost za vse človeštvo. Ves kulturni svet mora nastopiti proti temu nevarnemu orodju

in ga uničiti prej, predno začne ono ubijati ljudi.

To svarilo je umestno, kajti raketni avtomobil je v bistvu morilno orodje, ne pa prometno sredstvo. Nemško novinarstvo je rade volje priskočilo tehniki na pomoč, toda s tem je izdalo mentalito ljudi, ki grade svoje blagostanje na ubijanju drugih. Linke, ki svari svet pred raketnim avtomobilom, je sam eden najboljših vojaških letalcev in kot tak ve dobro, kaj pomenijo bombe s strupenimi plini. Trezni in objektivni Nemci priznavajo, da je Opelov raketni avtomobil sploh nesmisel. Ta najnovejša pridobitev moderne tehnike nima nobenega praktičnega pomena za hitrejši potniški ali blagovni promet, pač pa pomeni eno največjih nevarnosti za slučaj vojne.

Umor dveh učiteljic v Nemčiji

Vsa Nemčija je pod vtisom strahovitega dvojnega umora iz naslade, ki je bil izvršen v gozdu Schwarzwald pri Mannheimu, kjer sta bili umorjeni dve učiteljici, sestra Ida in Luisa Gersbach. Zločin je eden najgrših v zgodovini nemške kriminalistike in vsi listi prinašajo o njem obširna poročila.

Učiteljici sta odšli predzadnji četrtek na izlet v Schwarzwald, toda nazaj ju ni bilo. Ker se nista vrnili, je oče, ki je slutil nesrečo, obvestil policijo. Policija je dognala, da sta bili sestri v družbi nekega moškega v bližini Feldberga. Seveda je policija začela takoj intenzivno poizvedovati, toda o pogrešanih učiteljicah več dni ni bilo nobene sledi. V sredo je pa policija našla v gozdu truplo Ide Gersbachove. Truplo je bilo popolnoma golo, na vratu je imela nesrečna globoko zarezo, ki je pričala, da ji je bestialen morilec prerazel vrat, poleg tega jo je na hrbtno nalahko oprasnila krogla, izstreljena iz neposredne bližine. Še istega dne popoldne je policija našla tudi njeno sestro. Tudi Luisa je postala žrtev sadističnega morila. Na truplu so bili isti znaki nasilja, prerezan je imela tudi vrat.

Strahoviti zločin je pričal, da gre za umor iz naslade. Na obeh truplih so bili znaki nasilja, obleke je morilec skril in sestrama je poleg denarja zmanjkal tudi ves nakit. Policija je mnenja, da gre za sadistični umor in da je morilec s tem, da je obe žrtvi oropal, skušal oblasti speljati na napačno sled in fignirati roparski umor.

Dosedanja preiskava je pokazala, da sta zločin izvršila dva sadista. Učiteljici so namreč videli v družbi dveh moških, ki sta jima najbrž kazala pot in razkazovala okoličo, ker sami kraja nista poznali.

Novi ljudje v Rusiji

Ljudski komisar prosvete Lunačarskij je predaval tri dni v Moskvi o »novem človeku« sovjetske Rusije. Iz njegovega predavanja je razvidno, da prepoved ruskega naroda v komunističnem duhu ni tako enostaven, kakor so boljše viški prvotno mislili. Lunačarskij je dejal, da padajo na delavskih zborovanjih zadnje čase pogosto očitki, da prihajajo iz sovjetskih šol pretepači in postopači, ki niso za nobeno pošteno delo, kajti mladina se v šolah ne vzgaja tako, kakor se je vzgajala pred revolucijo. Lunačarskij sam ugotavlja, da je vzgoja v sovjetski šoli zelo slaba. Mladina je prepuščena sama sebi in posledica tega je, da se pojavljajo v šolah razna tajna društva, ki propagirajo pijančevanje, protirevolucijo, pa tudi erotiko in spolno perversnost.

Vzgoja novega socialističnega človeka, — je dejal Lunačarskij, je v naših razmerah zelo težavna. Problem prepoveda starega človeka je za nas zelo kompliciran, ker moramo najprej doseči nivo zapadnega človeka in šele potem bo mogoče nadaljevati vzgojo. Sovjetska šola polni mladini glave z razno nepotrebno navlaklo, fizično kulturo pa popolnoma zanemarlja. Delavnica v šoli, ki je bila prva leta revolucije tako popularna, je prišla zdaj iz mode. Nasprotno pa vidimo na zapadu kapitaliste, ki vzgajajo svoje otroke tako, da si bodo v primeru prevrata lahko služili kruh. Pri vzgoji novega človeka je treba po mnenju Lunačarskega posvečati posebno pozornost nemogočemu vedenju mladine, ki je izgubila vsako sramežljivost in ki v seksualnem življenju ne pozna nobene meje. Razmerje med moškim in ženskim spolom je postalo v Rusiji tako kaotično, da bi bil že skrajni čas, da se napravi v tem pogledu temeljita remedura. Rusija potrebuje nov tip žene, kulturno in fizično razvite tako, da bi ne bila odvisna od moškega ki jo v neobzrzanem spolnem nagonu brezobzirno izkorišča in pomizuje.

Peggy se petič poroči

Filmska igralka Peggy Hopkins Joyce se namerava vnovič poročiti in sicer že petič. V prvih štirih zakonih se ji ni godilo slabo, kajti njeni možje so bili milijonarji in so ji zapustili toliko, da je postala sama milijonarka. Zdaj, ko ima dovolj denarja, se poroči iz ljubezni. Peggy ima več posestev, hiš, vrednostnih papirjev, mnogo dragocenih nakitov in modri dijamant, ki je sam vreden več milijonov. Če potuje s parnikom, jo spremljajo štirje detektivji, ki pazijo na njene dragocenosti. Peggy Joyce se poroči z baronom de Janze. Njegovo ime je znano iz družabne afere, ki se je pa končala zani

brez težjih posledic. Njegova žena Alice Silverthorn iz Chicaga je izvršila na pariškem kolodvoru atentat na svojega ljubčka Raymonda de Trafforda in ga težko ranila. Čakala jo je stroga kazen, toda težko ranjeni ljubček je izpovedal za napadalco tako olajševalno da je sodišče izreklo zelo milo obsodbo. Trafford se je pozneje poročil s Silverthornovo, ločeni baron se je pa seznanil v Londonu s filmsko igralko Joycejevo in čez 12 ur jo je zasnubil.

Konec senzacionalnega procesa v Ameriki

Poročali smo že o senzacionalnem procesu, ki se je vršil te dni v New Yorku, Pet delavk je tožilo tvornico United States Radium Corporation za odškodnino sto tisoč dolarjev.

Delavke so bile zaposlene v tovarni, ki je med drugim izdelovala tudi ure. Delavke so s čopiči na urna kazala lepile radij, dogodilo se je pa, da je ta ali druga čopič oślinila, ne da bi se zavedala nevarnosti. Vodstvo podjetja jih tudi ni nikoli opozorilo na nevarnost vaze zstrupljenja. Po izjavi zdravnikov so vse ženske izgubljene in bodo živle kvečjemu še pet let. Počasi bodo hrale in umrle v groznih mukah. Radij, ki je prešel v telo, deluje naravnost strahotno in telo dejansko razjeda.

Proces se je vlek el več let, ker se je tvornica branila izplačati zahtevano odškodnino, odnosno skušala celo stvar zavleči. Posrečilo se ji pa to ni. Te dni je sodišče izreklo obsodbo, na podlagi katere mora tvornica vsaki delavki plačati 10.000 dolarjev odškodnine, poleg tega mora tudi vsaki plačevati dosmrtno letno rento v znesku 6000 dolarjev. Družba se je morala tudi obvezati, da poravnava vse stroške zdravljenja. Družba je morala poseči globoko v žep, kajti vsaka delavka je imela svojega zagonovnika in vsak je računal 15.000 dolarjev ekspenzarja.

Zadnja pot prestolonaslednika Rudolfa

Ker se bliža 40letnica tragične smrti prestolonaslednika Rudolfa, so začeli nemški listi obujati spomine na tragedijo v Mayerlingu in pisati o zagonetki, ki najbrž nikoli ne bo pojasnjena. Mnoge priče te tragedije so odnesle svoje tajno v grob. Smrt prestolonaslednika Rudolfa še sedaj ni pojasnjena, vendar se pa oglašajo od časa do časa kak očitalec, ki pripoveduje podrobnosti o tragediji v Mayerlingu. Tako opisuje v »Prager Tagbl.« zadnjo pot prestolonaslednika Rudolfa mož, ki je bil v času tragedije adjunkt okrajnega sodišča v Badenu in kot tak uradno angažiran na tej zadevi.

Bivši adjunkt pripoveduje, kako veliko razburjenje je zavladalo, ko so našli truplo prestolonaslednika in njegove ljubice. Prestolonaslednikovo truplo so odnesli uslužbenci iz gradu v krsti, čije pokrov ni bil pribit. Šef pogrebnega zavoda ni hotel prevzeti krste v takem stanju, ker se je bal, da bi pokrov na strmi spolzki poti ne padel z nje. Grof Bombelles mu je dovolil pokrov pritrčiti. V krsto pa ni smel pogledati. Mrtvaški spreved je krenil na kolodvor, ki ga je obkrožilo orožništvo tako, da nihče ni mogel spremljati prestolonaslednika na zadnji poti. Lokomotiva v enim osebnim in dvema tovornima vagonoma je bila že pripravljena za odhod. V prvi tovorni vagon so položili krsto s prestolonaslednikovim truplom, pred drugim vagonom se je pa ustavil voz, na katerem je bilo okrvavljeno perilo, ki so ga zmetali uslužbenci v vagon. Vlak je brez signala zapustil postajo. Taka je bila zadnja pot edinega moškega potomca cesarja Franca Jožefa.

Sokol

Naraščajski sokolski zlet v Dubrovniku

V soboto in v nedeljo se je vršil v Dubrovniku I. naraščajski zlet mostarske sokolske župe »Aleksa Saničica«. Sokolskemu društvu v Dubrovniku je bila poverjena častna dolžnost, da v svoji sredi pripravi ta zlet; društvo je sprejelo to nalogo s ponosom, kajti s tem je bilo podano priznanje sokolskemu delu, ki se uspešno vrši v njegovih vrstah. S tem pa je bila tudi izkazana počast temu staremu mestu kot nositelju najlepših naših nacionalnih in svobodoljubnih tradicij, ki jih danes visoko dviga jugoslovensko Sokolstvo. Dubrovnik — ta biser naše Adrije je bil omenjena dva dneva ves sokolski!

V soboto 2. junija so se vršile ves dan na zletnem telovadišču na stadionu v Lapadu tekme v raznih telovadnih panogah, ki se jih je udeležilo čez 200 naraščajnikov in naraščajnic ter dece iz mostarske in splitske župe in večje število šolske mladine. Ministrstvo prosvete je namreč odredilo, da se morajo vse dubrovniške šole (osnovne, srednje in učiteljske) udeležiti zletnih prireditev. Tekme so pokazale v marsičem jako dobre rezultate. Vodil jih je — kakor tudi javno telovadbo naslednjega dne — načelnik mostarske župe brat Čolić. Zvečer ob 20. je bila na »Gunduličevi Poljani« (na tem trgu se nahaja tudi šola »Lege Nazionale«) telovadna akademija, ki je obsegala največ točk mostarskega in splitskega društva. Prav dobro je nastopil predvsem mostarski mož ki naraščaj z več telovadnimi točkami in je poka-

zal v marsičem vrhunsko izvežbanost. Obisk na akademiji je bil od strani občinstva jako dober tudi od tujcev Nemcev, Čehov in drugih, ki uživajo v poletnih mesecih lepoto divnega Dubrovnika.

Naslednjega dne v nedeljo je bil glavni zletni dan. Ob 6. jutraj so bile skušnje na stadionu v Lapadu, ob 11. pa se je tu formirala povorka, v kateri je bilo do 1500 sokolskega članstva — največ dece in naraščaja — ter mladine dubrovniških šol. Vse ulice, kjer je korakala povorka, so bile v zastavah in mnogobrojno občinstvo, ki je tvorilo špalir, je navdušeno pozdravljalo Sokole. Povorka je imela prvi stik na trgu pred cerkvijo sv. Vlah, kjer se je zbrala večštevna množica ljudi. Tu je imel podstarosta dubrovniškega Sokola in predsednik Nar. odbrane brat Miroslav Piletić krasen sokolski, jugoslovenski govor, v katerem se je spominjal tudi onih dubrovniških Sokolov, ki so kot dobrovoljci ali pa kot žrtve bivše Avstrije dali svoje življenje za naše osvobodjenje in ujedinjenje. Pred spominsko ploščo teh narodnih herojev in mučnikov je bil položen lep venec. Od tu je krenila povorka na Gunduličevu Poljanu, kjer stoji spomenik velikega pesnika Gj. Fr. Gundulića. Tu je imel navdušen govor na zbrano Sokolstvo in narod starosta mostarske župe brat Čeda Milić. Za njim je pozdravil lepo sokolsko prireditelj mostarske župe sa vezni delegat brat Jos. Jeras, čigar govor je napravil najboljbi vtis.

Popoldne ob 4. se je vršila javna telovadba na zletišču v Lapadu, ki je izpadla v tehničnem, moralnem in gmotnem oziru jako dobro. Nastopili so s prostimi vajami in na orodju moška in ženska deca, moški in ženski naraščaj, osnovnošolska in srednješolska mladina ter češkoslovanska deca, ki je dospela šele pred nekoliko dnevi k morju. Pri telovadbi je sodelovalo čez 1000 mladine. — Zvečer se je ponovila na Gunduličevem trgu naraščajska telovadna akademija s prejšnjega večera, izpopolnjena z nekaterimi novimi točkami. Obiskana je bila jako dobro. S tem so bile zlele svečanosti končane. — Omenim naj še sokolsko izložbo v Oficirskem domu, na kateri je bil prikazan razvoj sokolskega dela v Dubrovniku od prvih početkov (1904) do danes, v drugem oddelku pa so bile fotografije najlepših predelov Dubrovnika in okoličice, posnete od foto-sekcije sokolskega društva v Dubrovniku.

Dubrovniško sokolsko društvo se je potrudilo, da je zlet tako lepo uspel in priprtili smo, da bo imel ta zlet na nadaljnje društveno delo velik vpliv. —am

Tekme iz telovadbe na Olimpijadi v Amsterdamu

Tekme iz telovadbe se bodo vršile na amsterdamski olimpijadi od 8. do 10. avgusta t. l. na olimpijskem stadionu. Vsak v Mednarodni telovadni zvezi včlanjen in za olimpijado proglašen narod nastopi z 8 telovadci, ki tekmujejo v vseh predpisanih panogah. Za končni rezultat se štejejo točke 6 najboljših tekmovalcev. Ona dva telovadca, ki dosežeta najmanj točk, sta pri tem izločena. — Rezerve tekmujejo torej v vseh vajah in so deležne tudi individualne klasifikacije. Telovadna tekma je kompetitivna vrst in vsaka vaja na orodjih vsebuje naslednje klasifikacije: a) klasifikacijo vrst, b) individualno klasifikacijo na vsakem orodju, c) generalno individualno klasifikacijo, sestavljeno iz doseženih rezultatov na posrednih orodjih.

Moški tekmujejo: 1.) Vsaka vrsta s skupnimi svojimi prostimi vajami; 2.) s predpisano in poljubno vajo na drogu, bradlji, konju z ročaji in krogli; 3.) s predpisanim skokom čez konja na šir z ročaji in z desko; s poljubnim skokom čez konja vzdolž brez ročajev s prožno desko; višina konja nad desko l m 40.

Tekma žen: Vsak priiglašeni narod nastopi z vrsto 10. telovadkinj, ki nastopijo s prostimi vajami (13—15 min.), z vajami na rodu (13—15 min.), s skoki (9—10 min.).

Nagrade pri individualni klasifikaciji so: Prva zlata olimpijska kolajna in diploma; druga — srebrna olimpijska kolajna in diploma; tretja — bronasta olimpijska kolajna in diploma. — Pri klasifikaciji vrst pa so nagrade: Prva vrsta — diploma, zlata olimpijska kolajna in diploma vsakemu tekmovalcu v vrsti; druga vrsta — diploma, srebrna olimpijska kolajna in diploma vsakemu tekmovalcu v vrsti; tretja vrsta — diploma, bronasta olimpijska kolajna in diploma vsakemu tekmovalcu v vrsti.

Telovadba obvezni predmet pri maturi. Povoja Nemčija je dežela, v kateri se telovadba in sport najhitreje razvijata. Kako pomembne za vzgojo mladine so Nemcem telesne vaje, je videti iz tega, da so nekatere dežele nemške republike vpeljele telovadbo kot obvezen predmet pri maturi na srednjih šolah. Če bodo uspehi zadovoljivi, je pričakovati, da se obveznost razširi na vso državo.

Vsebnia 5. in 6. številke »Prednjaka«: Dr. V. Murnik: »Na njih sadovih jih boste spoznali.« — Dr. V. M.: K zletu v Skoplju. — Stanko Trček: Nekaj vaj za krepitev trupla. — Dr. V. Murnik: Obrati pri prostih vajah. — Fran Lhotsky: Neke upute i primedbe prigodom lahkoatletskih takmičenja JSS. — Tomislav Han: Da se razumemo! — Objave tehničnega odbora JSS. — Raznoterosti. — Dr. V. M.: Sistem brata Krpana.

Danes zadnjikrat ob 4. in pol 8. uri vefilim

CASANOVA

Oba dela naenkrat, v glavni vlogi slavni ruski filmski umetnik

IVAN MOŽUHIN

ELITNI KINO MATICA

Edgar Wallace:

TRIJE PRAVIČNIKI

ROMAN.

»Radodaren deček... dal mi je pol krome (2 sh 6 d),« je rekel hišnik Poiccart. »Manfred, meni je všeč.«

»Zal mi je, da nisem videl njegovih nog,« je pripomnil Šofer, čigar pravo ime je bilo Leon Gonzalez. »Doma je iz Zapadnega Sussexa in njegova rod-bina mora biti dedno obremenjena z blaznostjo. Levi del lobanja mu je nekam vdrt, njegov obraz pa je nesomeren.«

»O vi siromak!« je zamrmral Manfred in puhnil dim proti stropu. »Res ni prav, Leo, da vam predstavljam svoje prijatelje.«

»Na srečo sploh nimate prijateljev,« je odvrnil le-ta in je vzel cigareto iz doze. »Nu, kaj pravite o skrivnosti našega prijatelja Barbertona?«

George Manfred je skomignil. »Njegove navedbe so bile malce nejasne in nekam brezzvezne. Preveč se je delal diplomatskega. Toda kaj je z vašo skrivnostjo, Leo? Ves dan vas ni bilo na izpregled!... Ali ste že pogodili?«

Gonzalez je pokimal. »Barberton se nečesa boji!« je pripomnil Poiccart, sicer počasi, a zato tem bolj zanesljivo analitič. »Med hlačnim žepom in telovnikom je imel strelno orožje... Ste opazili?«

George je prikimal. »Prvo vprašanje je, kaj je in kako se imenuje ta 'družba'. Vprašanje številka dva: kaj je in kje je Mis Mirabela Leicestrov? Vprašanje številka tri: zakaj so Barbertonu žgali podplate?... Sodim, da bi to bilo vse.«

Markantni Gonzalezov obraz se je nejasno risal v oblaku dima.

»Odgovoril bom na večino teh vprašanj, zraven pa jih bom sam zadal še dvojce. Mirabela Leicestrov je danes nastopila službo laboratorijske tajnice pri Oberzohnu!«

Obraz Georga Manfreda se je nagubal.

»Laboratorijska tajnica? Nisem vedel, da ima Oberzohn laboratorij.«

»Se pred tremi dnevi ga ni imel... V dva in sedemdesetih urah so mu ga opremili strokovnjaki, ki so delali noč in dan. Preureditev je stala šestnajst sto funtov. Laboratorij je zgolj pretveza, da so mogli namestiti Mirabelo Leicestrov. Poslali ste me, da pozvem, kaj pomeni oni čudni oglas, ki nam je v ponedeljek zadajal veliko pregledav — evo vam polasnica. Oglas je imel spravi-ti našo Mis Leicestrov v Oberzohnovo hišo. Ko smo doznali, da je bila anonas poslana po Oberzohnu, smo si vsi bili edini, da mož nekaj pripravljajo... Dva dni sem nadziral njegov kontoar: ona je bila edina, ki se je potezala za službo, in njeno pismo je bilo edino, na katero je bil poslan odgovor. Oberzohn je ž njo zajtrkoval v Ritz-Carltonu... nočjo pa bo spala v Chester-Squareu.«

»Tišino, ki je nastala po teh besedah, je prvi pretrgal Poiccart.«

»In kakšni sta vaši vprašanja?« je vprašal kratko.

»Eno, menim, že imam,« je odgovoril Manfred kimaje pred se. »Glas se: koliko časa je mistru Samuelu Barbertonu še usojeno živeti?«

»Pogodili!« je z usmevom odgovoril Gonzalez. »Vidim, da začnate umevati Oberzohnovo miselnost!«

3.

Krvna osveta.

Mož, ki je tisto jutro neprijavljen stopil v zasebni kontoar dr. Oberzohna, je presenetljivo nalikoval slikam iz kakega modnega žurnala. Za poznalca je bilo vse na njem preveč vsiljivo novo. Njegove rokavice limonaste barve, njegovi bleščeči čevlji, lesk njegovega cilindra in uprav mučna korektnost vse njegove vnemovalnosti bi vzbujala pozornost celo pri dirkah za »Grand-Prix« v Ascot-Paddocku.

Njegov gladki, nekoliko zaliti obraz je pričal o zdravju. Imel je rumeno-rjave brke in monokel.

Ljudje, ki jim kapetan Monty Newton ni bil simpatičen — in teh ni bilo malo — so trdili, da je v nečem sličen gardistom: v tem namreč, da hoče kakor oni imponirati sobaricam. Tega niso govorili javno, zakaj njega ni bilo dobro razžaliti. Bil je imovit; imel je posestvo na deželi, hišo v Chester-Squareu in veliko izbiro avtomobilov. Bil je član več klubov, kojih predsedniki so njegovo ime imenovali samo v zvezi s tem, da je bil sprejet za člana, ker se je za vojne dobro ponašal napram nekemu vojaku. Nihče ni vedel, kako je prišel do imetja in če ga je pododoval, čigav dedič da je bil. Prirejal je velike souper, mnogo je igral in je imel nenavadno srečo, zlasti kadar se je kvartaljo pri njem v Chester-Squareu in je on imel banko.

»Dobro jutro, Oberzohn! Kako se počuti Smitts?«

To je bil njegov stalen dovtip, zakaj že od leta 1896. vobče ni bilo pri trdki nikakega Smittsa.

Doktor je baš pisal brzojavko. »Dobro jutro, kapetane!« je odgovoril hladno in je odložil pero.

Newton je za njegovim hrbtom stopil k mizi in je prečital brzojavko. Naslovljena je bila na neko »Mis Almo Goddardovo, Heavytree-Farm, Day-nham, Gloucester« in je slovela:

»Sprejeta sem v službo. Nočoj se ne morem vrniti domov. Prenočila bom v našem ljubkem stanovanju v Dough-tyju. Ostani doma, dokler te ne pozovem. Mis Mirabela Leicestrov.«

»Tak je prišla? Res?«

Kapetan se je kradoma ozrl proti laboratoriju.

»Brzojavke vendar ne boste odpisali?« »Miss Mirabela Leicestrov.«

»Nočoj še ne morem domov!« Postavi vas na laž! Kdo je ta Almo Goddardova?«

»Teta,« je odgovoril Oberzohn. »Čakal sem na vas, da pregledate brzojavko. Moja angleščina je preveč korektna.«

Ponudil je kapetanu Newtonu stol. Le-ta je vzel iz predala polo papirja, skrbno položil nanj svoj cilinder, si slekel rokavice, jih del v cilinder, sedel, si popravil brezhibno zlikane hlače, odtrgal z bloka brzojavni formular in napisal pod naslov:

»Službo dobila. Hura! Ne trudi se k meni, dokler se ne uredim. Spala bom kot navadno v mestu. Več ne utegnem. Shranjaj pošto. — Mirabela.«

»Tako bo bolje!« je rekel kapetan Newton in je z zadoščenjem preletel pisanje. »Kar na pošto z brzojavko!«

Vstal je in se razkoračil pred kamninom.

»Skrbi me le,« je menil, »kako boste pregovorili mlado damo, da pojde v Chester-Square.«

»V moji mali hišici...« je začel Oberzohn.

»...bi skoprnela še tisto uro,« se je zagrohotal Newton. »Hlev! Ne! Chester-Square ali nič. Rekel bom Hani ali kaksi drugi deklini, naj se javi pri vas, da se ž njo seznani. Kdaj prispe »Benguelia«?«

»Danes popoldne. Dotičnik je po radiu naročil sobo v hotelu Petworth.«

»Norfolška cesta... Hm! Eden izmed vaših mladih ljudi bi ga mogel poiskati in ostati v njegovi bližini. Liza? Še bolje. Tak-le odpadek rad naseda ženskam. Sodim, da že leta ni videl belke. Villo pa vrzite skozi vrata! Zverina. Oni se bo sedaj seveda znal paziti.«

»Villa je najzanesljivejši, kar jih imam na obali,« je besno zalajal Oberzohn. Nič ga ni bilo zadelo na najranljivejšem mestu kakor če se je kdo drznil podvomiti o njegovih organizator-skih zmoglostih.

»Kako gredo posli?«

Kapetan Newton je vzel iz žepa dolg ustnik iz ebenovine, odprl platinasto dozo in si zapalil cigareto.

»Slabo. Sami izdatki.«

Oberzohn & Smitts sta si prejšnje čase delala strašne novice s prodajo sintetičnega alkohola. Trgovala sta tudi na zapadni afriški obali. Kupovala sta gumni in slonovino in plačevala z blagom in žganjem. Na skrivaj sta prodajala strelno orožje, zapletala posamezna plemena v vojne in si iz njih kovala dobiček; finansirala sta celo najmanj dve portugalski revoluciji. S porastom imetja se jima je dvignila političnost. Belgijske in francoske tovarne so jima stalno dobavljale tovore pušk, name-njene kurdiskim vstajem, slavočelnim kitajskim generalom in južno ameriškimi politikom, ki so svoje politično prepričanje hoteli potrditi s smodnikom. Ni bilo dežele, ki bi agentom trdke Oberzohn & Smitts ne bila dajala gostoljubja — in taki zastopniki nekaj stanejo. Baš sedaj je bil svet vznemirljivo miren. Revolucija v Venezueli je doživela sramoten fiasko in Oberzohn je zaman čakal plačila za dva tovora smrtonosnega orožja. Naročil ga je bil neki general, toda dva dni potem, ko je bilo orožje na suhem, so generala ujeli, ga postavili k zidu in vojaki vlade, proti kateri se je bil uprl, so ga sestrelili na atome.

»Pa to ni nič hudega,« Oberzohn je slabe posle odpravljaj z mahljajem roke iz vrste odločilnih čimteljev svojega življenja. »Ta-le zadeva mi bo uspela in potem hočem kaznovati hudo...«

»Hudo kaznovati!« je popravi purist in se pogladil po bradi. »Ne delajte sile infinitivom! To je glupo, Erik. Ali že spet mislite na Manfreda in Gonzaleza in Poiccarta? Pustite jih v miru! Ni vredno!«

Peking - sedež bivših kitajskih cesarjev

Peking se je razvijal samo kot sedež kitajskih cesarjev. — Zdaj polagoma propada in glavno mesto Kitajske bo kmalu Nan-king.

Peking, ki je zdaj ognjišče krvave državljanske vojne na Kitajskem, je bil tudi prejšnja stoletja že opetovano po-zorišče krvavih nemirov in pokoljev. Zgodovina ne ve točno, kako in kdaj je nastalo to mesto. Kitajska ustna iz-ročila pripovedujejo, da je bilo v 12. stoletju pr. Kr. tam, kjer stoji zdaj Pe-king, malo mestce. Pozneje je bilo to mestce večkrat sedež mongolskih poglavarjev. Njim je bilo mnogo ležeče na tem, da so držali v svojih rokah Pe-king, ker je bil blizu meje in ker se je vedno bolj uveljavljaj kot glavno me- sto Kitajske. Leta 1368. so bili Mongoli končno izgnani iz Kitajske in takratna kitajska dinastija Mingov si je izbrala za prestolico mesto Nanking. Toda že leta 1409. je prenesel cesar Jung Lo svoj sedež zopet v Peking in od tiste- ga časa je Peking nepretrgoma že nad 500 let glavno mesto Kitajske.

Po zemljepisni legi pa Peking nika- kor ne odgovarja svojemu namenu. Me- sto leži v najsevernejši provinci Kitaj- ske in je kot veliko mesto najbolj od- daljeno od vseh drugih večjih mest Ki- tajske. Poleg tega je okrog Pekinga pe- šena najsiromašnejša pokrajina cele Kitajske. Dokler ni bila l. 1906. zgrajena železniška proga iz Pekinga do Hangoa, ni imelo glavno mesto skoro nobene zveze z drugimi kraji. In tudi zdaj je železniška zveza zelo slaba. Zato je raz- umljivo, da so si izbrali republikanci že l. 1911. za glavno mesto Nanking z ne- primerno ugodnejšo lego.

Tuče, ki poseti Pekin in ogleduje mračna poslopja, ne more verjeti, da stoji pred pravičnim sedežem kitajskih cesarjev. Izvzemši nekaj visokih hiš se ne vidi niti strehe. Na južni strani Pe- kinga okrog tako zvanega kitajskega mesta so poslopja komaj 8 m visoka tako, da se ne vidi, dokler ne stopimo v mesto samo. Čim pa prekorajimo znameniti kitajski zid, se nam nudi za- nimiv pogled na mravičnjak vrvice Ki- tajske. V kitajskem delu Pekinga vidi- mo povsod samo delo in borbo za ob- stank. V tem okraju ni nobene palače, marveč samo ozke vijugaste ulice z enonadstropnimi hišami brez najmanj- šega luksusa. Kitajcem ni do zunanje- ga sijaja in zato se zadovoljuje z življenjem po zatohlih beznicah ki jih je polno vse mesto.

Drugi snažnejši in lepši del Pekinga je tatarski okraj, v katerem je mnogo krasnih svetšč, ki jih je pa republikan- ska vlada porabila za urade, šole in celo za zabavišča. Najzanimivejši del mesta je okraj, v katerem so imeli se- dež kitajski cesarji. Zdaj je dostop v ta okraj dovoljen vsem, za časa cesarstva je bil pa preprostim Kitajcem strogo prepovedan. Tu je zdaj sedež uradov in vodilnih mandarinov. V tem delu mesta je za petim kitajskim zidom pravi se- dež bivših kitajskih cesarjev. Tu so prebivali kitajski cesarji s svojimi pri- ležniki in evnuhi. Čijih intrige so na- kopale tudi Kitajski marsikatero nesre- čo na glavo, kakor se je dogajalo v sta- ri Turčiji. Vodometi, nasadi, jezera, po-

toki, palače in druge zanimivosti tvorijo samostojno mesto v mestu. Posebno razkošnih palač tu ni, pač pa so mnoge zanimive po svoji arhitekturi. Tem več- je je pa bogastvo v notranjosti teh po- skopij. Največje zbirke kitajskih umet- nin, starihskih predmetov in draguljev so bile shranjene v tem delu mesta. Žal je evropsko vojaštvo l. 1900. vdrla v ta okraj in pokradlo mnogo dragoce- nosti. Pri tem so se odlikovali Nemci, Rusi in Avstrijci, najbolj pa Kitajci sa- mi, ki so med neštevilni revolucijami odnesli najdragocenejša umetnine. V tem okraju se je odločalo o usodi veli- kega kitajskega naroda. Vsak cesar je imel več sto žen, in v njihovem obsevu je živel v očeh svojih podanikov ne- kako mistično življenje, kajti cesarja so videli samo dvorni krogi. Kitajski ce- sarji so veljali za božanstvena bitja in ljudstvo ni smelo niti pomisliti, da so koncem koncev tudi oni navadni ljudje.

Toda sčasoma je začela slava kitaj- skih cesarjev pojati in to je bil hud udarec tudi za Pekin kot sveto me- sto. Moč cesarjev je prešla polagoma na guvernerje. Pekin je bil bogat, do- kler so bivali v njem cesarji. Njihova moč in bogastvo je imponiralo Kitajcem. Evropecem se ni posrečilo modernizirati Pekinga, kakor so modernizirali druga kitajska mesta. Pekin je ostal azijsko mesto kakor je bil. Na Kitajce v Pekingu je vplivala zagonezna moč ni- hovih cesarjev, nego prizadevanje evropskih poslanikov. V drugih kitaj- skih mestih so pa podlegli Kitajci evropskemu bogastvu, kajti na materi- alnem Kitajca vpliva bogastvo bolj, ne- go zlati ovratnik evropskih diplomatov. Če bi bil Pekin tako trgovsko mesto, kakršno je Tientsin, bi bilo evropsko bogastvo zatemiilo moč bivših cesar- jev in Pekin bi bil zdaj moderniziran tako, kakor so druga kitajska mesta. Tako je pa ostal tipično uradniško in umetniško mesto.

Kitajci še niso priznali pomena Pe- kinga in če se zdaj bore zanj, delajo to v nadi, da bo poravnal račune za go- spodarja Kitajske oni, ki ima v rokah Pekin. Izkušnje zadnjih let so pa po- kazale, da gospodar Pekinga težko ob- vlada pokrajino, v kateri leži to mesto. Če zasede Pekin Feng Ju Hsiang, se najbrž ne bo dolgo oziral na ustavo, parlament in voljo nacionalistov, mar- več bo delal tako, kakor mu narekuje Moskva. V njegovem štabu je namreč 125 višjih boljševiških častnikov in ge- neral je deležen vsestranske podpore sovjetske Rusije. Če pa odpove svojim zaveznikom pokorščino, ne bo več Pe- king sedež kitajske vlade, ki si poišče drugo prikladnejše mesto, po vsej ve- jetnosti Nanking. Da Pekin izgublja svoj pomen, je razvidno že iz tega, da zadnjih 100 let ni največje mesto Kitaj- ske. Od l. 1909. koleba število prebi- valstva Pekinga med 700 in 800.000. Nedavno je bil Pekin po številu pre- bivalstva med kitajskimi mesti na tret- jem mestu, po vojni je pa padel na sed- mo mesto.

Velika in pestra izbira blaga za kopalne plašče

A. & E. Skaberne Ljubljana



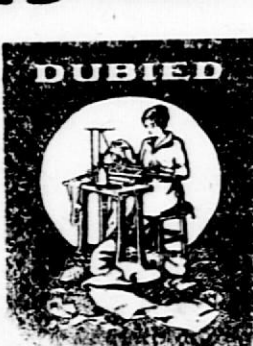
Najboljši šivalni stroj je edino le Gritzner, Adler ter švicarski pletilni — DUBIED —

elegantne opreme, švedsko jeklo, samo pri

Josip Petelinc-u v Ljubljani

— telefon št 2913 — 7 T

na Ljubljanskem velesejmu paviljon H.

Jec! Jec! Jec!

V četrtek, 14. junija od 2.—7. in v petek, 15. junija od 12.—6. bodo v hotelu Slon posamezna predavanja o mojem obl. zaščitenem postopku za odstranitev jecjanja. Zdravniški priporočeno. (Ni težki, obisk za-vo-da ali sugestija.) Po mojem postopku se jecjanje lahko sami rešijo tega žla. (Uspehi v 4., 6. in 8. tednih.) Zavezanice in uradno poverjena izpričevala bivših jecjancev na prijazni ogled. Interesente s tem vjud- no vabim. Naj ne zamudi noben jecjavec ali starši jecjajočih otrok udeležiti se teh predavalnih ur, zlasti še, ker so predavanja brezplačna. Najbolšeje jecjanje za uspeh. Jezikovni zavod dr. phil. Goercki et Co., Hagenburg (Sch.-Lippe). 1144

Hišo

skoraj novo, z elektriko in vodo- vodom, pripravno za obrtnika ali vpojojenca prodam. Lega lepa in solinca. Cena po dogovoru. Na- slov v oglasnem oddelku »Sloven- ski Narod«. 1146.

G. Flux, Gosposka 4-I.

posredovalni zavod za boljše služ- be, 35 let obstoječi, priporoča do- brega kuharja pod ugodnim po- rojem, več natakarjev s kavčico itd. Išče dve podkuharici poleg šefa. 1147

Kdor se zanima!



da kupi solidno zamčeno trpežno po- hištvo, si lahko ogleda vsak dan v novih okalih nasproti kolodvoru št. Vid-Vižmarje. Sprejemajo se naročila po danih načrtih (risbah). Istotam si ogledate najmoderneje pohištvo, ki bo razstavljeno od 2.—11. ju- nija v Ljubljanskem velesejmu v paviljonu E št. 53-54.

Se priporočam in vabim na ogled.

Tvornica pohištva Andrej Kregar, St. Vid nad Ljubljano

Avto promet vsako uro.

Cene primerne.

Cenik na zahtevo.

Pisarna

tvrdke J. Globočnik in drug Ljubljana

se je preselila

iz Gosposke ulice šte. 7 v

Nunsko ul. 17/I

Tel. 2403 Poštni predal 106

Mlad gospod

zmožen tudi nemškega jezika, išče službo inkasanta ali sluga. Nastopi lahko takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Poštem«. 1152

Harmoniko

boljšo 4 in 5 vrstno prodam za ugodno ceno. Pri Štefanu, 5 mestna hiša za Bežigradom, Ljubljana. 1155

Stanovanje

v novi hiši, dve veliki sobi, predoba, kuhinja in prikljike — takoj oddam mirni in snažni stranki. Vodovod v hiši. Me- sečna najemina 500 Din. — Ogleda se v Stožicah št. 79 v ponedeljek dne 11. t. m. od 10. do 4. ure popoldne. 1136

Kontoristinja

z večletno prakso (starejša moč), zmožna slovenskega in nemškega jezika — išče stalno mesto, Nastop 1. julija. — Po- nudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Kontoristinja/1138«.

Stanovanje dveh sob

kuhinja in prikljike išče zakonski par (4 osebe) v novi ali stari hiši. — Ponudbe pod »Julij/1122« na upravo »Slov. Naroda«.

Bukova drva

suha in zdrava, kupi vsako množino — proti takojšnjemu plačilu — družba »ILIRIJA« Vilharjeva cesta. 1139

Ocarinjenje

vseh avoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi **RAJKO TURK**, carinski posrednik, LJUBLJANA, Mase- rykova cesta 9 (nasproti carinarnice). Revizija pravičnega zaračuna- vanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brez- plačno 51-T

Dunajski vinski etablissement.

kavarniška in restavracijska koncesija, dvorana za 400 oseb, pre- krasen vrt za 800 oseb, poslopje, fundus instructus 4000 kvadratnih m zemljišča, stanovanje — napredaj za 250.000 šilingov. Dopisi pod »Ganzjähriger Betrieb« na Annoncen-Expedition M. Ahtmann, Wien I., Stubenbastei 12. — Prosimo za nemško korespondenco. 1143

Najboljše

PUCH KOLO

in najtrpežnejše

dobi se po solidni ceni in tudi na obroke le pri trvdki

IGN. VOK, Ljubljana

Tavčarjeva ulica šte. 7.






Berlin

RADIO

aparati in deli slovitih nemških tvornic, s katerimi vsak čas lahko poslušate ves svet, so po tvorniških cenah v veliki izbiri v zalogi.

Zahtevajte, da se Vam še danes pošlje brezplačen ilustrirani cenovnik R No. 6.

Mesečna odplačila dovoljena.

RADIOBLAŽEK Beograd, Jakšičeva ulica šte. 11. — Telefon šte. 41—85.

1073

UNDERWOOD pisalni stroj ima svetovni sloves. Nad 2 000 000 strojev v prometu. Nedosegljiv v trpežnosti in vsled tega najcenejši. **Lud. Baraga** LJUBLJANA, Šelenburgova ulica 6/1. Telef. 2980



ZELO ZNIZANE CENE!

Dvokolesa, novi modeli 1928, motorji, otroški in igračni vozički, najnovejši šivalni stroji in pnevmatike Michelin. Poseben oddelk za popolno popravilo, emailliranje in ponikanje dvokoles in otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. Prodaja na obroke. — Ilustrovani ceniki franco. — 11

TRIBUNA F. B. L.
tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
Ljubljana, Karlovska cesta šte. 4.
Na velesejmu paviljon „G“.

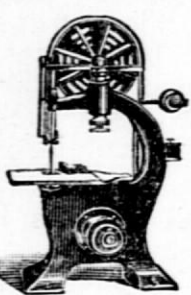
Spominajte se Tabora!

Spalnice

in vse drugo pohištvo v najmodernejšem slogu izdeluje mizarstva tvrdka

JAKOB SKRBINC,
Vižmarje, št. Vid nad Ljubljano

Solidne cene! Garantirano blago! Pav. E



2 leti kredita!

VSEH VRST

mizarski in kolarski stroji

posamezni in univerzalni z vgrajenimi motorji ali brez njih

Polnojemniki

Welker Werke I. Wachstein, Wien X/II,
LAXENBURGERSTRASSE 12

1128 Raznoverstne Okrasne letvice Vam nudim:



Specialna izdelovalnica okrasnih letvic

IVAN DOVŽAN, Ljubljana VII

Na ljublj. velesejmu Pav. E-37 Zahtevajte vzorce in cenike!

Urejujte si prebavo, da vam minejo bolezni!

Bolezni želodca in čreves, telesno zaprtje, glavobol, pritisk krvi v glavo, nervoznost, pomanjkanje spanja, zlata žila in slab tek nastanejo zaradi slabe prebave.

Urejujte si prebavo s preizkušenim eliksirjem «FIGOL», da premene bolezni.

«FIGOL» eliksir urejuje prebavo in vam vrača zdravje.

«FIGOL» se dobiva po vseh lekarnah, izdeluje ga pa in razpošilja s poštnim povzajem z navodilom vred LEKARNA DR. SEMELIČ, DUBOVNIK 2

Izvirni zabojček s 3 steklenicami, omotom in pošt. nino Din 105.—, z 8 stekl. 245 Din, 1 stekl. pa 40 Din.

Številni zahvalnice o uspešnem delovanju »Figola« dosepevajo dnevno

Elegantno, trpežno kolo je samo



Gritzner,

švedsko rekleo.

Istotam najboljši pisalni stroj

v treh velikostih

Urania

Josip Petelincu

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Na velesejmu paviljon H.



Posetnikom veleselja priporočamo naslednje trgovke!

MARIJA ROGELJ

manufakturna trgovina

perilo za gospode in dame

Blago dobro, cene nizke

Sv. Petra cesta 26

Rudolf Warbinek

prva ljubljanska tvornica klavirjev

Ljubljana

Hilšerjeva ulica šte. 5

Fotografični zavod

Ant. Uršič

Ljubljana

Frančiškanska ulica št. 10

v hiši Drž. hipot. banke

Ivan Jax i sin

tovarniška zaloga šivalnih,

pisalnih in pletilnih strojev

ter koles

Ljubljana

Gospodstva cesta št. 2



Cipele-oboče na veliko

ALEKS. OBLAT

Sv. Petra cesta 18

Tovarniška zaloga usnja

L. Gerkman

Ljubljana

Cankarjevo nabrežje št. 1

L. Mikuš

Mestni trg šte. 15

Tvornica dežnikov

zaloga izprehajalnih palic

D.M.C.

največje skladišče

Sarajevo, Prestolonaslednika

Petra 26 791

Ivan Genussi

pleskarstvo in ličarstvo

Igriška ulica 10

Za delo se jamči — Cene nizke!

59-T

Delikatesa specerija

A. Stacul

Šelenburgova ulica

Ustanovljeno leta 1879.

Telefon št. 2553.

Ključavničarstvo

Avgust Martincič

LJUBLJANA, Rimska cesta šte. 14

prvo in edno podjetje za napravo in — klenih valčnih zastorov v Sloveniji —

priporočila naprave novih valčnih zastorov in popravilo istih po konkurenčnih cenah ter ima vse pripadajoča blago stalno na skladišču

Izdeluje in se priporočila za naročila

valčnih plah, okr. žil vsake vrste od priproste do najbogatejše izpeljave, skrajna omrežja, želeja za štedilnike, ventilacije raznih vrst, razna okovja, železna vrata in okna, okrogla železna stopnišča, predpečnike iz železa in bakra i. t. d. 182

talna zaloga štedilnikov
v priznani vestni in solidni izvršitvi!



Danes ob 10. vesela

»Ufa« premijera!

Vsaka hčerka! Vsaki sin!

si mora ogledati film zlate mladosti in zakonske prostosti.

Mladini prepovedano.

Možje pred poroko

V glavni vlogi naša dražestna rojakinja

KATY v. NAGY

iz Subotice

Ninna Vanna, Hanni Weisse

Jutri v nedeljo predstave ob: 3,

1/2, 6, 1/2, in 9. uri.

ELITNI KINO MATICA

Tel. 2124

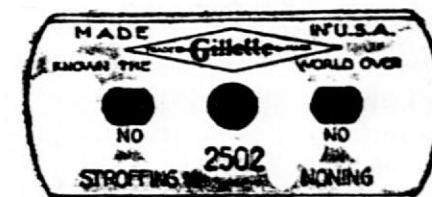
Flobert-puške

Lovske puške, browninge, pištole za straženje psov, samokrese, topice, zaloga lovskih in ribiških potrebščin ter umetnih ozon.

F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana.

Šelenburgova ulica št. 6.

GILLETTE



in vse druge britvice vseh znamk prodaja in sprejema v brušenje

DROGERIJA „ADRIJA“

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1.

1129

Moderno pohištvo

v vsakem slogu izdeluje

ANTON ZALOKAR, mizar

Št. Vid nad Ljubljano

Oglejte si damsko sobo na velesejmu, paviljon E, koja 82. 1104



A. Ščurk

delikatesna, specerijarska trgovina in zajutrkovalnica

LJUBLJANA

Dunajska c. 12.

Totičjo se pristna domača in tuja vina.

Dopoldan in popoldan sveži zakusek.

Za dom!

za šivilje, krojače, čevljarje itd.

STOEWER

šivalni stroj

Le ta Vam poleg šivanja entla (obšiva), veze (šitka), krpa perilo in nogavice. Brez vsakega premikanja plošč in drugo je stroj v minuti pripravljen ali za vezenje in ravno tako hitro zopet za navadno šivanje. — Poleg vseh prednosti, ki jih zavzema šivalni stroj STOEWER, je tudi najcenejši.

Ne zamudite ugodne prilike in oglejte si to kredoost pri

Lud. Baraga,

Ljubljana, Šelenburgova 6, 1.



Brezplačen pouk v vezenju, rabl aparatov itd. — Ugodni plačilni pogoji. — 15letno jamstvo.

ERMAN in ARHAR

mizarstvo in zaloga pohištva

Št. Vid nad Ljubljano



Garantirano delo!

Najmodernejše urejen obrat!

Katalog na razpolago!

ZADRUŽNA HRANILNICA

reg. pos. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI, Sv. Petra cesta 19

Podeljuje vsakovrtno kredite, eskontira menice, inkasira fakture ter izvršuje razen deviznih in valutnih vse v bančno stroko spadajoče posle

Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodnejše.

Kot pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije vodi poseben oddelk za njih prodajo, poleg tega prodaja tudi srečke Ratne štete na obroke pod zelo ugodnimi pogoji